

č. 10-2017

MESIAČNÍK O FILMOVOM DIAŇÍ NA SLOVENSKU

WWW.FILMSK.SK

# film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

► Jaroslava Havetová

TÉMA

► Filmárske profesijné  
zduženia na Slovensku

RECENZIA

► Červená ► Nina  
► O tele a duši ► Štvorec  
► Tá, ktorá odišla

V PREDAJI OD  
OKTÓBRA 2017



KOLEKCIA OBSAHUJE  
3 BLU-RAY NOSIČE

01 ZBOJNÍK  
JURKO

02 KRVAVÁ  
PANI

03 VÝBER Z ANIMOVANÝCH  
FILMOV VIKTORA KUBALA



VDANIE BLU-RAY KOLEKČIE  
FINANČNE PODPORIL  
AUDIOVIZUÁLNY FOND



AUDIOVIZUÁLNY  
FOND

VDANIE BLU-RAY  
KOLEKČIE FINANČNE  
PODPORILI



MINISTERSTVO  
KULTÚRY  
SLOVENSKEJ REPUBLIKY



WWW.SFU.SK  
WWW.KLAPKA.SK

NA ÚVOD

Na septembrovom festivale Cinematik v Piešťanoch sa prvý raz udeľovali Ceny Asociácie slovenských filmových strihačov a pri tej príležitosti sme sa rozhodli zistiť nielen to, čomu sa venuje profesijné združenie strihačov, ale aj to, aké ďalšie združenia podobného charakteru na Slovensku pôsobia, akú činnosť vyvíjajú a s akými zámermi vznikli. Vzhľadom na to, že filmárskych profesijných združení je na Slovensku viacero a majú rozličné zameranie, rozhodli sme sa túto tému rozdeliť na niekoľko častí. V aktuálnom *Film.sk* sa teda venujeme Asociácii slovenských filmových strihačov, Asociácii slovenských kameramanov a združeniu Pro scena.

Na Cinematiku sa premietala okrem iného aj novinka Juraja Lehotského *Nina*, ktorú v tomto čísle recenzujeme. Kriticky reflektujeme aj dokument *Červená* (r. O. Sommerová), ktorý vznikol v minoritnej slovenskej koprodukcii, a takisto zahraničné filmy *O tele a duši* (r. I. Enyedi), *Štvorec* (r. R. Östlund) a *Tá, ktorá odišla* (r. L. Diaz). Dobrá správa je, že október bude na zaujímavé filmy v kinodistribúcii pomerne bohatý. Horšia správa je, že sme ich nemohli všetky zrecenzovať.

Tento mesiac pribudne do kín aj niekoľko slovenských noviniek, konkrétne dokumenty *Mečiar* (r. T. Nvotová), *Ťažká duša* (r. Marek Šulík), *Vábenie výšok* (r. P. Barabáš) a na plátna sa dostane aj šiesta časť *Spievankova* pod názvom *Spievankovo a kráľovná Harmónia* (r. D. Novotná). Všetky nájdete v rubrike Novinky.

No a v Kine Lumière v Bratislave budú v októbri premietat aj animované filmy Jaroslavy Havettovej pri príležitosti jej jubilea. V aktuálnom *Film.sk* vám prinášame rozhovor s touto režisérkou a animátorkou. Pásmo jej filmov uvedie Lumière 9. 10., oplatí sa ich vidieť. A oplatí sa aj zažiť ich autorku, ktorá by mala takisto prísť.

► Daniel Bernát

MAJE OBLÚBENÉ SLOVENSKE FILMY



▲ Oliver Bakoš,  
estetik

K výberu „môjho“ obľúbeného filmu *Ja milujem, ty miluješ* ma motivovalo zamyslenie českého kolegu nad českým seriálom *Policie Modrava*, ktoré som si nedávno prečítal s nesmiernym potešením. Autor sa zamýšľal nad tým, že nikto z odborných kruhov vlastne nevie nejako hlbšie zdôvodniť (vraj) pozoruhodnú sledovanosť seriálu. Nič v ňom totiž nie je a nechce byť nijakým spôsobom pozoruhodné. Ani herecké výkony, ani zápletky, ani kamera. Myslím si, že v tomto prípade ide o svojrázne, i keď azda podceňované poňatie filmového času. Čas filmu v tomto prípade predstavuje pre diváka akoby obrovské a nesmierne lákavé kreslo, v ktorom pravda, príbeh alebo život prichádzajú na svetlo neúmerne postupným a plynulým spôsobom. Slovenský alebo, presnejšie, československý film Dušana Hanáka z roku 1980 je podobným prípadom v tom zmysle, že sa mu vlastne, myslím si, nikdy poriadne neporozumelo. V temnom období skončil v trezore, v tom lepšom bol prijímaný ako nejaký kritický dokument starej a prekonanej doby. Prítom však v Hanákovom filme ide o skrinku plnú pokladov. Plnú ľudskej bytostnej blízkosti, azda i „lúzerov“, stratencov, ktorí však vo svojej zdanlivej bezvýznamnosti disponujú všetkými ľudskými kvalitami, akými my síce navonok oplývame, no nech sa už deje čokoľvek, nikdy ich nemáme viac ako oni. Z týchto nespočetných perličiek a tvrdou rukou vykreslených charakterov sa aj dnes sklada náš vesmír. A najmä všetky pravidlá smútku. ▲

■ FOTO: archív O. Bakoša



22



## Peter Ulman,

filmový publicista

Keď drvivá väčšina slovenských aj českých médií v septembri neprišla správou z Maďarska o dobehnutom páse s filmom života režiséra Károlya Makka, už to vlastne neprekvapilo. Akurát čo sa v rámci digitalizačných masmediálnych premien predĺžil rad škrútcich signálov okliešťovania redakčne editovanej spravodajskej aj analytickej publicistiky. O filmových festivaloch, dianí vo svete či na športoviskách sa písavalo v širokom zábere a utešene dopodrobna. A naraz už len ako kde, ako o čom či ledva čosi. Nielen v došuštievajúcej, ale práveže aj v „i“ podobe. Dôvody sú zrejmé – v nevyjasnených nových podmienkach nastolený ekonomicky úsporný režim a nové požiadavky a záujmové priority používateľov. Spravodajské médiá sa pritom, podobne ako inou cestou filmy, podieľajú na formovaní a uchovávaní kolektívnej pamäti a udržiavaní kontinuity.

Keby bol Makk len tvorcom majstrovského diela *Szerelem*, teda *Láska*, uvádzaného u nás pod názvom *Dni čakania*, zaslúžil by si pripomenutie. Lebo pamätať si zaslúži téma aj originálne a dodnes pôsobivé spracovanie toho filmu, oceneného v roku 1971 na festivale v Cannes. Sugestívnou a vtedy dosť objavnou asociatívnou metódou a rečou brilantnej čiernobielej kamery demonštruje zložitý vzťah matky a manželky politického väzňa 50. rokov; literárnym podkladom scenára boli poviedky Tibora Déryho, väzneného po protirežimových krvavých udalostiach roku 1956. Tragicky napätý, ale subtilný film bol skonštruovaný formou konvenujúcou pochodom ľudského vedomia a takto demonštroval aj potrebnosť imaginácie, spomienok a udržiavania ilúzií.

Náš herecký poklad Jozef Kroner hral v 70. a 80. rokoch vo viacerých maďarských filmoch vrátane tých oceňovaných, u nás však neuvedených. V troch z nich (hoci nie v *Dňoch čakania*) účinkoval práve pod Makkovým režisérskym vedením. A býval namrzený, prečo sú tieto filmy v jeho vlasti akoby zamlčané. Nuž, aj v rámci sťahy jednoliateho socialistického bloku bývali kultúrne disproporcie. Neskorší Kronerov výkon v úspešnom bulharskom filme *Ty, ktorý si na nebesiach* nám naše kiná aj televízia sprístupnili.

Čitateľ internetovej éry má rád svoje isté. Zaujatý pohľad na uplynulé dejinné procesy sa u nastupujúcich generácií javí z iks dôvodov pasé. Dnes platí, že čo bolo ráno, je večer už dávno. A nevyšperkané odkazy odkiaľsi z praveku 20. storočia sú zúfalo netrendový artikel. Zosnulý prepáči. ▲

ČESKÁ  
FILMOVÁ  
KINEMA

**Film.sk**  
Mesačník o filmovom dianí na Slovensku (18. ročník)  
**Vydavateľ:**  
Slovenský filmový ústav  
**Adresa redakcie:**  
Film.sk / Slovenský filmový ústav  
Grösslingová 32 / 811 09 Bratislava  
TEL.: 02/57 10 15 25  
FAX: 02/52 73 32 14  
E-MAIL: film.sk@sfu.sk  
**Šéfredaktor:**  
Daniel Bernát  
**Redakcia:**  
Zuzana Sotáková  
**Redakčná rada:** Peter Dubecký  
generálny riaditeľ SFÚ  
Rastislav Steranka  
riaditeľ NKC – SFÚ  
Marián Brázda  
vedúci edičného oddelenia SFÚ  
Miroslav Ulman  
odborný referent Audiovizuálneho  
informačného centra SFÚ  
Simona Nótová-Tušerová  
tlačová tajomníčka SFÚ  
Andrea Biskupičová  
vedúca predajne Klapka.sk  
**Štefan Vraštiak**  
**Jazyková redakcia:**  
Jaroslav Hochel  
**Design & grafická úprava:**  
p & j  
**Tlač:** Dolis, s. r. o.  
Uzávierka čísla 10/2017:  
27. 9. 2017  
**Snímka na titulnej strane:**  
Nina – Punkchart films  
Film.sk vychádza s podporou MK SR.  
ISSN 1335 – 8286

Názory redakcie sa nemusia zhodovať s názormi prispievateľov.

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov vrátane údajov v elektronickej podobe len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.  
© Slovenský filmový ústav

- 03 **MYSLÍM SI**
- 04 – 06 **KALENDÁRIUM**
- 07 – 11 **PREMIÉRY** v kinách
- 11 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 12 – 13 **NOVINKY:** Mečiar podľa Terezy Nvotovej
- 14 – 15 **NOVINKY:** Ťažká duša podľa Mareka Šulíka
- 16 – 17 **NOVINKY:** Vábenie výšok podľa Pavla Barabáša
- 18 **NOVINKY:** Spievankovo a kráľovná Harmónia podľa Diany Novotnej
- 19 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 20 – 23 **ROZHOVOR:** Jaroslava Havettová
- 24 – 25 **TÉMA:** Filmárske profesijné združenia na Slovensku
- 26 – 27 **RECENZIA:** O tele a duši podľa Ildikó Enyedí
- 28 – 29 **RECENZIA:** Tá, ktorá odišla podľa Lava Diaza
- 30 – 31 **RECENZIA:** Štvorec podľa Rubena Östlundu
- 32 – 33 **RECENZIA:** Červená podľa Olgy Sommerovej
- 34 – 36 **RECENZIA:** Nina podľa Juraja Lehotského
- 37 **Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 38 – 39 **FILMOVÉ PUBLIKÁCIE / DVD NOSIČE / ČO ROBIA**
- 40 – 41 **REPORTÁŽ:** Pomalované vtáča podľa Vácava Marhoula
- 42 **OHLASY:** 12. MFF Cinematik
- 43 **AKO ĎALEJ, ABSOLVENT?**
- 44 **IN MEMORIAM:** Vladimír Balco
- 45 **SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU:** Týždeň vo filme
- 46 **TIPY Mesiaca:** Kino Lumière
- 47 **VÝROČIA / Správy Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 48 **STALO SA ZA 30 DNÍ / Klapka.sk a Kino Lumière**

## ► FILMOVÉ PODUJATIA NA SLOVENSKU

## ■ BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE

► www.kino-lumiere.sk

**1 / OKTÓBER ► 18.15****Výročia osobností: Stano Dančiak***Kým sa skončí táto noc* (r. P. Solan, 1965)**2 / OKTÓBER ► 18.15****Očami filmových spravodajcov**Prevratné udalosti rokov 1946 až 1956 mapujú filmové týždenníky vo výbere Rudolfa Urca: *Týždeň vo filme* č. 34/1946, 43/1946, 30/1950, 47/1954, 11/1956, 50/1956.**3 / 17 / 31 / OKTÓBER****Filmový kabinet**

Vzdelávací cyklus priniesie v októbri prednášky Poetický realizmus, Film noir medzi USA a Francúzskom a Európski exulanti v Hollywoode.

**3 / 5 / 10 / 12 / 17 / 19 / 24 / 26 / 31 / OKTÓBER ► 18.15****Nemecká jeseň**Nový cyklus predstaví časť tvorby predstaviteľa nového nemeckého filmu Alexandra Klugeho: *Silný Ferdinand* (1976) + lektorský úvod: Tomáš Mészáros, *Nemecko na jeseň* (r. rôzni, 1978), *Patriotka* (1979) + lektorský úvod: Tomáš Mészáros, *Kandidát* (r. rôzni, 1980), *Vojna a mier* (r. rôzni, 1982), *Sila citu* (1983), *Útok prítomnosti na zvyšok času* (1985), *Rôzne správy* (1986), *Oberhausenski I* (r. rôzni, 1958 – 1964).**6 / 7 / 8 / OKTÓBER ► 18.15****Hommage: Jeanne Moreau***Milenci* (r. L. Malle, 1958), *Jules a Jim* (r. F. Truffaut), *Denník komornej* (r. L. Buñuel, 1964)**9 / OKTÓBER ► 17.30****Výročia: Jaroslava Havettová**Pri príležitosti 75. narodenín režisérky a animátorky J. Havettovej zostavila filmová historička Eva Filová pásmo jej filmov z rokov 1969 až 1988. Hostom projekcie bude samotná J. Havettová.  
► Rozhovor s ňou čítajte na stranách 20 – 23.**11 / OKTÓBER ► 18.15****Hommage: Vladimír Balco***Uhol pohľadu* (1984)**11 / 20 / OKTÓBER ► 18.15****Výročia osobností: Martin Šulík***Uhol pohľadu* (r. V. Balco, 1984) a *Neha* (1991)**13 / OKTÓBER ► 18.15, 20.15****Double Bill***Bílá nemoc* (r. H. Haas, 1937) a *Konec srpna v hotelu Ozon* (r. J. Schmidt, 1966)**14 / 15 / OKTÓBER ► 18.15****Hommage: Sam Shepard***Paríž, Texas* (r. W. Wenders, 1984) a *Homo Faber* (r. V. Schlöndorff, 1991)**16 / OKTÓBER ► 18.15****Kratasy z archívu:****Sonda do slovenskej kultúry**Publicistické mesačníky z rokov 1985 až 1990 vo výbere a s lektorským úvodom Evy Filovej: *Sonda 4/1985. Domy na rázcestí, Sonda 1/1986. Pamodaj šťastia, rozprávka, Sonda 7/1987. Návšteva, Sonda 7/1988. Rozhovory o poézii, Sonda 6/1990. Bude nám do smiechu...?, Sonda 12/1990. Knižná kultúra...***18 / OKTÓBER ► 19.00****23 / 25 / 27 / 28 / OKTÓBER ► 18.15****Carte Blanche: Peter Dubecký**Výber filmov generálneho riaditeľa SFÚ P. Dubeckého pri príležitosti jeho augustových 60. narodenín: *Prípady Barnabáš Kos* (r. P. Solan, 1964) + predfilm: *Tri tony šťastia* (r. V. Balco, 1979), *Brancaleonova armáda* (r. M. Monicelli, 1966) + predfilm: *Socha* (r. J. Havettová, 1969), *Jazda do Ox-Bow* (r. W. A. Wellmann, 1943) + predfilm: *Prišiel k nám Old Shatterhand* (r. D. Hanák, 1966), *Paríž horí* (r. R. Clément, 1966), *Som slon, ma-dam* (r. P. Zadek, 1969) + predfilm: *Fotografovanie obyvateľov domu* (r. D. Trančík, 1968)**21 / OKTÓBER ► 18.15****Majstrovské diela francúzskej kinematografie***Trojka z mravov* (r. J. Vigo, 1933) a *Veľká ilúzia* (r. J. Renoir, 1937)**22 / 29 / OKTÓBER ► 18.15****Výročia osobností: Theodor Pištěk ml.***Amadeus* (r. M. Forman, 1984) a *Postřížiny* (r. J. Menzel, 1980)**27 / OKTÓBER ► 16.30****Svetový deň audiovizuálneho dedičstva**Pri príležitosti Svetového dňa audiovizuálneho dedičstva sa za účasti režiséra Milana Černáka a strihačky Margity Černákovéj premietne dokument *Majstrovstvo sveta* (1970), ktorý SFÚ digitálne zreštauroval.**30 / OKTÓBER ► 18.15****Výročia: Pavel Čilek**

Pásmo filmov z rokov 1960 až 1982 vo výbere Evy Filovej

## ■ BRATISLAVA – A4 – PRIESTOR SÚČASNEJ KULTÚRY

► www.a4.sk

**1 / 2 / 22 / 29 / 31 / OKTÓBER ► 19.00, 20.00****Kino inak***Křížáček* (r. V. Kadrnka), *She's Gotta Have It* (r. rôzni), *Long Story Short* (r. N. Bookchin), *Happy End* (r. M. Haneke), *Štvorec* (r. R. Östlund)**20 / 30 / OKTÓBER ► 20.00****Zoom: Dominic Gagnon***DATA, Spoločenský priester*

## ■ BRATISLAVA – MESTSKÁ KNIŽNICA – KLARISKÁ 16

► www.mestskakniznica.sk, http://trnka.biz

**23 / OKTÓBER ► 13.30****Kino pre nevidiacich a slabozrakých***Cuky Luky film* (r. K. Janák)

## ■ KOŠICE – TABAČKA KULTURFABRIK

► www.tabacka.sk

**15 / OKTÓBER ► 19.00****Päť životov (r. J. Panáková)****22 / OKTÓBER ► 19.00****TBCK experimental: Menandros & Thais (r. A. Šilar, O. Cíkán)**

## ■ PREHLIADKY A FESTIVALY NA SLOVENSKU

**7 / SEPTEMBER 2017 – FEBRUÁR 2018****Filmová prehliadka Projekt 100 (SLOVENSKO)**

► O prehliadke čítajte viac v špeciálnom vydaní Film.sk – Projekt 100. ► www.asfk.sk, www.filmsk.sk

**27 / SEPTEMBER – 3 / OKTÓBER****Dni ruského filmu**

(BRATISLAVA – KINO LUMIÈRE, PIEŠŤANY – DOM UMENIA)

*Anna Karenina – Vronského príbeh* (r. K. Šachnazarov), *Vymáhač* (r. A. Krasovskij), *Zemetrasenie* (r. S. Andreasjan), *Piková dáma* (r. P. Lungin), *Dobrý chlapec* (r. O. Karas), *Raj* (r. A. Končalovskij), *Duelant* (r. A. Mizgiriov)**4 – 10 / OKTÓBER****4. prehliadka filmov Be2Can (20 MIEST NA SLOVENSKU)**

► O podujatí čítajte viac na strane 19. ► www.be2can.eu

**11 – 15 / OKTÓBER****25. Medzinárodný festival****horských filmov (POPRAD)**

► www.mfhf.sk

**12 – 17 / OKTÓBER****18. MFDF Jeden svet (BRATISLAVA, KOŠICE)**

► www.jedensvet.sk

**18 – 21 / OKTÓBER****Festival študentských filmov Áčko**

(BRATISLAVA – VŠMU)

► O festivale čítajte na str. 11 ► www.festivalacko.sk

**20 / OKTÓBER****Rozdielnosť nás spája****– cudzinci v Bratislave (BRATISLAVA)***Perinbaba* (r. J. Jakubisko)► **PODUJATIA SLOVENSKEHO FILMU V ZAHRANIČÍ****28 / SEPTEMBER – 8 / OKTÓBER****13. Zurich Film Festival, Zürich (ŠVAJČIARSKO)***Out* (r. G. Kristóf) ► www.zff.com**28 / SEPTEMBER – 11 / OKTÓBER****CPH PIX, Kodaň (DÁNSKO)***Baba z ľadu* (r. B. Sláma), *Out* (r. G. Kristóf), *Špina* (r. T. Nvotová)**2 / OKTÓBER – DECEMBER****Recorrido por Andalucía – putovná prehliadka slovenských filmov, Córdoba, Almería, Granada (ŠPANIELSKO)***Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko), *Boxer a smrť* (r. P. Solan), *Ja milujem, ty miluješ* (r. D. Hanák), *Chodník cez Dunaj* (r. M. Luther), krátke filmy z FTF VŠMU**5 – 9 / OKTÓBER****MFF Baikal – People and Environment, Irkutsk (RUSKO)***Sloboda pod nákladom* (r. P. Barabáš)

► http://en.baikalkinofest.ru

**5 – 14 / OKTÓBER****25. Filmfest Hamburg (NEMECKO)***Čiara* (r. P. Bebjak) ► www.filmfesthamburg.de**5 – 22 / OKTÓBER****10. filmový festival krajín strednej a východnej Európy CinEast (LUXEMBURSKO)***Atlantida, 2003* (r. M. Blaško), *Magic Moments* (r. M. Buchelová), *Chilli* (r. M. Mikušová), *O sestre* (r. B. Slipeková), *Špina* (r. T. Nvotová), *Čiara* (r. P. Bebjak), *Masaryk* (r. J. Ševčík), *Piata loď* (r. I. Grófová) ► www.cineast.lu**6 – 7 / OKTÓBER****50. MF filmov s cestovateľskou tematikou****Tourfilm, Karlove Vary (ČESKO)***Sloboda pod nákladom* (r. P. Barabáš) ► www.tour-film.cz



**6 – 15 / OKTÓBER**

**MFF Sedricorto, Forli** (TALIANSKO)

*tWInS* (r. P. Budinský), *Rosso Papavero* (r. M. Smatana), *O ponožkách a lásce* (r. M. Čopíková), *V kocke* (r. M. Struss), *Lionardo Mio* (r. I. Šebestová), *Mila Fog* (r. M. Prokopová), *Chilli* (r. M. Mikušová), *Kovbojsko* (r. D. Štumpf)

**7 – 10 / OKTÓBER**

**3. festival Fausto Rossano per il Pieno Diritto alla Salute, Neapol** (TALIANSKO)

*Motýlie ráno* (r. M. Martiniaková) v súťaži

**7 – 14 / OKTÓBER**

**14. filmový festival v Eberswalde** (NEMECKO)

*Manžel Ján s rodinou* (r. P. Čižmár) v súťaži krátkych hraných filmov

**8 / OKTÓBER**

**Filmreihe im Murnau-Filmtheater, Wiesbaden** (NEMECKO)

*Boxer a smrť* (r. P. Solan)

**8 – 15 / OKTÓBER**

**IndieCork Film Festival, Cork** (ÍRSKO)

*Koza* (r. I. Ostrochovský), *Hotel Úsvit* (r. M. Rumanová) ► <http://indiecork.com>

**11 – 14 / OKTÓBER**

**Festival českých a slovenských filmov v Austrálii, Canberra** (AUSTRÁLIA)

*Čiara* (r. P. Bebjak), *Masaryk* (r. J. Ševčík), *Ja, Olga Hepnarová* (r. T. Weinreb, P. Kazda), *Obchod na korze* (r. J. Kadár, E. Klos), *Solar Box* (r. L. Sigmund), *Atlantída, 2003* (r. M. Blaško), *Jahodové dni* (r. E. Sekerešová), *Mňau* (r. M. Jasaň)

**11 – 15 / OKTÓBER**

**Medzinárodný festival dokumentov o ekológii BIFED, Bozcaata** (TURECKO)

*Genpatsu* (r. L. Králiková) v súťaži

**12 – 15 / OKTÓBER**

**Festival animovaných filmov REX, Štokholm** (ŠVÉDSKO)

V medzinárodnej súťaži: *Braček jelenček* (r. Z. Žiaková), *Automatina* (r. A. Bolaňosová), *Chilli* (r. M. Mikušová), *Balónové dievča* (r. M. Frajšťáková)

**13 – 22 / OKTÓBER**

**33. Varšavský filmový festival** (POĽSKO)

*39 týždňov, 6 dní* v súťaži krátkych filmov (r. J. Kozuch, B. Šíma), *Nina* (r. J. Lehotský) v sekcii Discovery ► [www.wff.pl](http://www.wff.pl)

**14 – 22 / OKTÓBER**

**Lumière 2017 – Grand Lyon Film Festival, Lyon** (FRANCÚZSKO)

*Krvavá pani* (r. V. Kubal). ► O podujatí čítajte na str. 19. ► [www.festival-lumiere.org](http://www.festival-lumiere.org)

**18 / OKTÓBER**

**11. festival Voices from the Waters, Bangalore** (INDIA)

*Suri* (r. P. Barabáš) ► [www.voicesfromthewaters.org](http://www.voicesfromthewaters.org)

**18 – 22 / OKTÓBER**

**Medzinárodný festival horských filmov Bergfilm Tegernsee** (NEMECKO)

*Sloboda pod nákladom* (r. P. Barabáš) ► [www.bergfilm-tegernsee.de](http://www.bergfilm-tegernsee.de)

**21 – 26 / OKTÓBER**

**68. Medzinárodný festival krátkych filmov Montecatini, Montecatini Terme** (TALIANSKO)

Best Short Fiction: *Magic Moments* (r. M. Buchelová)

**21 – 27 / OKTÓBER**

**54. Antalya Film Festival** (TURECKO)

*Piata lod'* (r. I. Grófová) ► [www.antalyaff.com](http://www.antalyaff.com)

**22 – 29 / OKTÓBER**

**16. Medzinárodný festival študentských filmov a videí Pekinskej filmovej akadémie, Peking** (ČÍNA)

*Atlantída, 2003* (r. M. Blaško) v súťaži krátkych filmov

**23 – 29 / OKTÓBER**

**36. Medzinárodný festival krátkych filmov, Uppsala** (ŠVÉDSKO)

*Magic Moments* (r. M. Buchelová) v súťaži o Grand Prix ► [www.shortfilmfestival.com](http://www.shortfilmfestival.com)

**24 – 29 / OKTÓBER**

**21. MFDF Ji.hlava** (ČESKO)

*Mečiar* (r. T. Nvotová), *Barbara Janišová Feglová* v programe Emerging Producers ► [www.ji-hlava.com](http://www.ji-hlava.com)

**27 – 28 / OKTÓBER**

**Festival českých a slovenských filmov v Austrálii, Sydney** (AUSTRÁLIA)

*Únos* (r. M. Čengel Solčianská), *Masaryk* (r. J. Ševčík), *Anjel Pána 2* (r. J. Strach)

**28 / OKTÓBER – 12 / NOVEMBER**

**Medzinárodný filmový festival pre deti a mládež Zinetxiki Zinemaldia, Bilbao** (ŠPANIELSKO)

*Chilli* (r. M. Mikušová), *Automatina* (r. A. Bolaňosová)

**30 / OKTÓBER – 5 / NOVEMBER**

**DOK Leipzig Co-Pro Market, Lipsko** (NEMECKO)

*Dobrá smrť* (r. T. Krupa) ► [www.dok-leipzig.de](http://www.dok-leipzig.de)

(REDAKČIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)

► **Zuzana Sotáková**

PREMIÉRY



PREMIÉRA: 26. 10. 2017

**120 tepov za minútu**

(*120 battements par minute*, Francúzsko, 2017) DCP 2D + blu-ray + DVD, 140 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

**RÉŽIA:** Robin Campillo  
**HRAJÚ:** Nahuel Pérez Biscayart, Arnaud Valois, Adèle Haene, Antoine Reinartz, Félix Maritaud  
**DISTRIBÚTOR:** Film Europe Media Company

Začiatok 90. rokov minulého storočia. Na AIDS už desaťročie zomierajú ľudia, no napriek tomu musia aktivisti z parížskej pobočky hnutia ACT UP bojovať s nezáujmom verejnosti, otupenosťou vlád a machináciami farmaceutických firiem. Nováčik Nathan sa zoznamuje s radikálnym aktivistom Seanom, ktorého politický boj je zároveň bojom o život.



PREMIÉRA: 5. 10. 2017

**Bajkeri**

(*Bajkeři*, Česko, 2017) DCP 2D, 109 min., MP 12, HUDBNÁ ROMANCA

**RÉŽIA:** Martin Kopp  
**HRAJÚ:** Adam Mišík, Jan Komínek, Vojtěch Machuta, Celeste Buckingham, Julie Šurková, Štěpánka Fingerhutová, Hana Vagnerová, Pavel Nečas, Tomáš Matonoň, Vanda Hybnerová, Michal Suchánek  
**DISTRIBÚTOR:** Continental film

Jakub, David a Saša sú traja chlapi, ktorí trávajú čas skôr pri telefónoch ako v skutočnom živote. Až keď ich rodičia donútia ísť na dvestokilometrový cyklovýlet, začínajú zisťovať, že „tam vonku“ sa dejú omnoho zaujímavejšie veci.



PREMIÉRA: 12. 10. 2017

**Alibi na mieru**

(*Alibi.com*, Francúzsko, 2017) DCP 2D, 90 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA

**RÉŽIA:** Philippe Lacheau  
**HRAJÚ:** Ph. Lacheau, Élodie Fontan, Julien Arruti, Tarek Boudali, Nathalie Baye, Didier Bourdon  
**DISTRIBÚTOR:** Bontonfilm

Komédiu o kancelárii, ktorá poskytuje alibi na všetko – od vyhýbania sa svokrovcovi až po neveru. Sériu humorných situácií sa začína v momente, keď sa šéf kancelárie ide konečne zoznamiť s rodičmi svojej priateľky. Až na mieste zisťuje, že priateľkinmu otcovi poskytuje alibi na mimomanželské radovánky.



PREMIÉRA: 5. 10. 2017

**Blade Runner 2049**

(*Blade Runner 2049*, USA, 2017) DCP 2D + DCP 3D + IMAX, 163 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, AKČNÝ/SCI-FI TRILER

**RÉŽIA:** Denis Villeneuve  
**HRAJÚ:** Harrison Ford, Ryan Gosling, Jared Leto, Robin Wright, Dave Bautista  
**DISTRIBÚTOR:** Itafilm

*Blade Runner 2049* sa odohráva tridsať rokov po prvom filme, ktorý napísal Ridley Scott. Na scénu prichádza nový blade runner – K, aby odhalil tajomstvo, ktoré môže uvrhnúť zvyšky spoločnosti do chaosu. Jeho pátranie ho privedie až k bývalému blade runnerovi, ktorý bol tridsať rokov nezvestný...



PREMIÉRA: 28. 9. 2017

**Amityville: Prebudenie**

(*Amityville: The Awakening*, USA, 2017) DCP 2D, 85 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, HOROR

**RÉŽIA:** Franck Khalouf  
**HRAJÚ:** Jennifer Jason Leigh, Bella Thorne, Cameron Monaghan, Thomas Mann, Jennifer Morrison, Kurtwood Smith  
**DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Bella, jej dvojča James a ich malá sestra Julieta sa s mamou presťahujú do nového domova, aby ušetrili peniaze na lekársku starostlivosť pre Jamesa, ktorý je v kóme. V dome sa však začnú diať desivé nadprirodzené veci a Bella začína mať podozrenie, že im matka nepovedala o novom domove všetko.



PREMIÉRA: 5. 10. 2017

**Brazil – Projekt 100**

(*Brazil*, Spojené kráľovstvo, 1985) DCP 2D, 131 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, FANTASY/SCI-FI DRÁMA

**RÉŽIA:** Terry Gilliam  
**HRAJÚ:** Jonathan Pryce, Robert De Niro, Katherine Helmond, Ian Holm, Bob Hoskins, Michael Palin, Ian Richardson  
**DISTRIBÚTOR:** ASFK

Príbeh je zasadený do zbyrokratizovanej budúcnosti, kde armády bezmenných úradníkov striktno dodržiavajú kancelársku etiku a na každom rohu ich sprežívajú fantazijné prístroje modernej doby. Aj Sam Lowry je úradník, ale túži po inom živote, po živote so ženou svojich snov. No prekážkou je systém.



PREMIÉRA: 5. 10. 2017

## Esá z pralesa

(**Les as de la jungle**, Francúzsko, 2017) DCP 2D, 97 min., MP, SLOVENSKÝ DABING, ANIMOVANÝ, RODINNÝ

**RÉŽIA:** David Alaux  
**DISTRIBÚTOR:** Magic Box Slovakia

Maurice je obyčajný tučniak, ktorému však bije v hrudi statočné srdce tigra. On a jeho priatelia vytvoria partiu nazvanú Esá z pralesa, ktorá sa snaží udržať v džungli poriadok a spravidlivosť. Lenže na prales si brúsi zuby diabolská koala a jej armáda hlúpych paviano.



PREMIÉRA: 19. 10. 2017

## Geostorm

(**Geostorm**, USA, 2017) DCP 2D + DCP 3D + IMAX 3D, 108 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, SCI-FI/DRÁMA

**RÉŽIA:** Dean Devlin **HRAJÚ:** Kathryn Winnick, Gerard Butler, Jim Sturgess, Abbie Cornish, Ed Harris, Andy Garcia  
**DISTRIBÚTOR:** Continental film

Po sérii obrovských prírodných katastrof ohrozujúcich našu planétu sa poprední predstavitelia krajín celého sveta dohodnú na vytvorení rozsiahlej siete satelitov na riadenie globálnej klímy. Lenže teraz sa niečo pokazilo a systém, ktorý má Zem chrániť, na ňu začne útočiť.



PREMIÉRA: 12. 10. 2017

## Good Time

(**Good Time**, USA, 2017) DCP 2D, 100 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, KRIMI/DRÁMA

**RÉŽIA:** Benny Safdie, Joshua Safdie  
**HRAJÚ:** Robert Pattinson, Jennifer Jason Leigh, Buddy Duress, Barkhad Abdi, Benny Safdie, Taliah Webster **DISTRIBÚTOR:** Continental film

Constantinov brat sa po pokazenej bankovej lúpeži ocitne vo väzení a Constantine sa kvôli jeho vyslobodeniu vydá na zúfalú cestu mestským podsvetím. Počas jedinej šialenej noci preteká s časom, aby získal dostatok peňazí na bratovu kauciu a aby tým zachránil aj sám seba, pretože si postupne uvedomuje, že životy ich oboch sú vlastne stratené...



PREMIÉRA: 12. 10. 2017

## Krotká

(**Une femme douce**, Francúzsko/Nemecko/Holandsko/Litva, 2017) DCP 2D + blu-ray + DVD, 143 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

**RÉŽIA:** Sergej Loznica  
**HRAJÚ:** Vasilina Makovceva, Valeriu Andriută, Boris Kamorzin, Lija Achedžakova  
**DISTRIBÚTOR:** Film Europe Media Company

Jedného dňa sa ruskej žene zo zapadnutej dedinky vráti balíček, ktorý poslala uväznenému manželovi. Vystrašená a plná obáv sa vydáva na cestu do odtahej časti krajiny, kde stojí väzenie, ktoré je pre mnohých skôr neobytnou pevnosťou. Čaká tam na ňu absurdná byrokracia, vierolomné charaktery, krivdy a násilie.



PREMIÉRA: 26. 10. 2017

## Manželka a manžel

(**Moglie e marito**, Taliansko, 2017) DCP 2D, 100 min., ROMANTICKÁ KOMÉDIA

**RÉŽIA:** Simone Godano **HRAJÚ:** Kasia Smutniak, Pierfrancesco Favino, Marta Gastini, Andrea Bruschi **DISTRIBÚTOR:** Itafilm

Talianska komédia o manželskom páre, ktorý sa po dlhých rokoch fungovania ocitá v kríze. Zdá sa, že rozvod je pred dvermi. Po nevydarenom experimente sa však manželia prebudia v tele toho druhého. Pomôže im táto nezvyčajná situácia zachrániť manželstvo?



PREMIÉRA: 19. 10. 2017

## Matka!

(**Mother!**, USA, 2017) DCP 2D, 115 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, PSYCHOLOGICKÝ TRILER

**RÉŽIA:** Darren Aronofsky **HRAJÚ:** Jennifer Lawrence, Domhnall Gleeson, Brian Gleeson, Michelle Pfeiffer, Javier Bardem, Ed Harris  
**DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Triler režiséra Darrena Aronofského rozpráva o manželskom páre, ktorého idylické spolužitie v nádhernom dome v lone prírody narušia nepozvaní hostia, ktorých neustále pribúda.



PREMIÉRA: 26. 10. 2017

## Happy End – Projekt 100

(**Happy End**, Francúzsko/Nemecko/Rakúsko, 2017) DCP 2D + MP4 + DVD, 107 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

**RÉŽIA:** Michael Haneke  
**HRAJÚ:** Isabelle Huppert, Jean-Louis Trintignant, Mathieu Kassovitz, Fantine Harduin, Franz Rogowski, Laura Verlinden  
**DISTRIBÚTOR:** ASFK

Zatiaľ čo svet naokolo sa nepostrehnuteľne, ale zásadne mení, jedna lepšia francúzska rodina žije vo svojej uzavretej bubline a za každú cenu sa drží zaužívaných poriadkov a ilúzií o svojom dokonalom šťastí.



PREMIÉRA: 5. 10. 2017

## Hora medzi nami

(**The Mountain Between Us**, USA, 2017) DCP 2D, 109 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, DRÁMA

**RÉŽIA:** Hany Abu-Assad **HRAJÚ:** Kate Winslet, Idris Elba, Dermot Mulroney, Beau Bridges, Waleed Zuaiter, Lucia Walters  
**DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Dvaja náhodní spolucestujúci, muž a žena, sa s malým lietadlom zrúti uprostred zasnežených hôr. Po čase sa v týchto extrémnych podmienkach vytvorí medzi nimi puto. Keď si uvedomia, že k nim žiadna pomoc nepríde, vydajú sa na ďalekú cestu naprieč divočinou. Počas nej sa učia vzájomnej tolerancii a nájdu v sebe netušenú silu.



PREMIÉRA: 26. 10. 2017

## Jigsaw

(**Jigsaw**, USA, 2017) DCP 2D, 91 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, HOROR

**RÉŽIA:** Michael Spierig, Peter Spierig  
**HRAJÚ:** Matt Passmore, Callum Keith Rennie, Clé Bennett, Hannah Emily Anderson, Laura Vandervoort, Mandela Van Peebles, Paul Braunstein, Brittany Allen, Josiah Black  
**DISTRIBÚTOR:** Forum Film

Na rôznych miestach v meste sa začnú objavovať zohavené telá. V priebehu vyšetrovania ukazujú všetky dôkazy jednoznačne na Johna Kramera. Ale ako je to možné? Veď tento muž, prezývaný Jigsaw, je už viac ako desať rokov po smrti.



PREMIÉRA: 12. 10. 2017

## Mečiar

(**Mečiar**, Slovensko/Česko, 2017) DCP 2D + blu-ray + DVD, 89 min., MN 15, DOKUMENTÁRNÝ  
**RÉŽIA:** Tereza Nvotová **ÚČINKUJÚ:** Vladimír Mečiar, Petr Pithart, Theodor E. Russell, Michael Kocáb, Ľuboš Jurík, Fedor Flašík, Marián Leško, Oskar Fegyveres, Peter Tóth, Tom Nicholson, Martin M. Šimečka **DISTRIBÚTOR:** PubRes

Moderné dejiny Slovenska zásadne ovplyvnil Vladimír Mečiar – prvý porovolučný minister vnútra a trojnásobný predseda vlády. Vydala sa za ním režisérka Tereza Nvotová, ktorá bola v období jeho vládnutia iba dieťa a teraz sa rozhodla zmapovať, ako sa vtedajšie udalosti a rozhodnutia štátnikov odražajú v súčasnej spoločnosti.  
► O filme čítajte na stranách 12 – 13.



PREMIÉRA: 19. 10. 2017

## My Little Pony vo filme

(**My Little Pony: The Movie**, USA, 2017) DCP 2D, 99 min., MP, SLOVENSKÝ DABING/MAĎARSKÝ DABING, ANIMOVANÝ

**RÉŽIA:** Jayson Thiessen  
**DISTRIBÚTOR:** Forum Film

Čarovnú moc farebných poníkov chce získať hrozivý Búrkový kráľ, a tak sa musia poníky vydať na hrdinskú cestu až za hranice svojej domoviny. Čaká ich prechod magickými horami, podmorskou krajinou aj let na pirátskej lodi.



PREMIÉRA: 5. 10. 2017

## O tele a duši

(**Testről és lélekről**, Maďarsko, 2017) DCP 2D + blu-ray + DVD, 116 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

**RÉŽIA:** Ildikó Enyedi **HRAJÚ:** Alexandra Borbély, Géza Morcsányi, Zoltán Schneider, Ervin Nagy, Zsuzsa Járó, Attila Fritz, Rozi Székely  
**DISTRIBÚTOR:** Film Europe Media Company

Nekonvenčný milostný príbeh dvoch odlišne zmrzačených ľudí: starnúceho finančného riaditeľa bitúnku a mladej uzavretej kontrolórky kvality mäsa. Majú rovnaké sny a postupne sa ich pokúšajú spoločne plniť.  
► Recenziu filmu, ktorý získal Zlatého medveďa na tohtoročnom Berlíne, čítajte na stranách 26 – 27.





PREMIÉRA: 12. 10. 2017

## Odrazy – Projekt 100

(Powidoki, Poľsko, 2017) DCP 2D + MP4 + DVD, 98 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA  
**RÉŽIA:** Andrzej Wajda

**HRAJÚ:** Bogusław Linda, Zofia Wichłacz, Bronisława Zamachowska, Andrzej Konopka, Krzysztof Pieczyński **DISTRIBÚTOR:** ASFK

Rok 1945, Stalinova moc ovláda Poľsko. Slávny maliar Władysław Strzemiński odmietne robiť umelecké kompromisy, a tak ho začnú prenasledovať. Vylúčia ho z univerzity, jeho obrazy zmiznú z galérií. S pomocou niektorých svojich študentov sa rozhodne bojovať proti komunistickej strane a stáva sa symbolom umeleckého odporu proti tyranii.



PREMIÉRA: 19. 10. 2017

## Plechový bubienok (režisérsky zostrih) – Projekt 100

(Die Blechtrommel, Nemecko/Francúzsko, 1979) DCP 2D, 164 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

**RÉŽIA:** Volker Schlöndorff **HRAJÚ:** Mario Adorf, Angela Winkler, David Bennent, Katharina Thalbach, Daniel Olbrychski **DISTRIBÚTOR:** ASFK

Dej oscarového filmu sa odohráva v rokoch 1899 až 1945 a sleduje osudy postáv na pozadí premien mesta Gdansk. Rozprávačom je Oskar Matzerath, ktorý má podľa režiséra Schlöndorffa dve typické vlastnosti svojej doby: odmietanie a protest. Bráni sa účasti na svete dospelých tak dôsledne, až odmietne rásť. A protestuje tak nahlas, až praská sklo.



PREMIÉRA: 12. 10. 2017

## Snehuliak

(Snowman, Spojené kráľovstvo/Švédsko/USA, 2017) DCP 2D, 120 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, TRILER

**RÉŽIA:** Tomas Alfredson  
**HRAJÚ:** Rebecca Ferguson, Michael Fassbender, Chloë Sevigny **DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Harry Hole je výnimočný detektív s netradičnými metódami, ktoré skoro vždy vedú k úspechu, ale na druhej strane je to aj nezodpovedný alkoholik. Jediné, čo stojí medzi ním a pitím, je prípad zavraždenej ženy, pri ktorom je indíciou snehuliak postavený na mieste činu. Ten naznačuje, že páchatel sa chce hrať a baví ho to čoraz viac.



PREMIÉRA: 5. 10. 2017

## Ťažká duša

(Ťažká duša, Slovensko, 2017) DCP 2D, 71 min., MP 12, SLOVENSKY A RÓMSKY SO SLOVENSKÝMI TITULKAMI, DOKUMENTÁRNY

**RÉŽIA:** Marek Šulík **ÚČINKUJÚ:** Gizela Čonková, Terézia Polhošová, Viera Mižigarová, Tomáš Mižigar, Adrián Mižigar, Peter Mižigar, Marko Mižigar **DISTRIBÚTOR:** Filmtopia

Dokumentárny film je pohľadom do sveta tradičnej rómskej hudby. Autori filmu sa v troch príbehoch snažia sledovať, akým spôsobom sa autentické žalostné piesne prenášajú z generácie na generáciu, respektíve ako zanikajú.

► O filme čítajte viac na stranách 14 – 15.



PREMIÉRA: 19. 10. 2017

## Vábenie výšok

(Vábenie výšok, Slovensko, 2017) DCP 2D + blu-ray + DVD, 105 min., MP 12, DOKUMENTÁRNY

**RÉŽIA:** Pavol Barabáš **DISTRIBÚTOR:** ASFK

Slovenské horolezectvo zažívalo svoje hviezdne obdobie na osemtisícových štítoch v 80. rokoch 20. storočia. Niektoré úspechy však boli zaplatené životom. Dokumentárny film Pavla Barabáša mapuje vývoj slovenského himalájskeho dobrodružstva od jeho počiatkov až po prelomové udalosti na Mount Evereste.

► O filme čítajte viac na stranách 16 – 17.



PREMIÉRA: 19. 10. 2017

## Western

(Western, Nemecko/Bulharsko/Rakúsko, 2017) DCP 2D, + blu-ray + DVD, 119 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

**RÉŽIA:** Valeska Grisebach  
**HRAJÚ:** Meinhard Neumann, Reinhardt Wetrek, Sjulejman Alilov Letifov, Veneta Frangova, Viara Borisova, Kevin Bašev **DISTRIBÚTOR:** Film Europe Media Company

Meinhard je samotársky robotník, ktorý sa nikde necíti doma, a tak mu nerobí problém prijať prácu kdesi v zapadnutom kúte Bulharska. Nemecká partia tam má v ťažkých podmienkach vybudovať vodnú elektrárňu. V cudzom prostredí môže Meinhard rozprávať o sebe iný príbeh a vystupovať ako hrdina a ochranca slabých.



PREMIÉRA: 12. 10. 2017

## Spievankovo a kráľovná Harmónia

(Spievankovo a kráľovná Harmónia, Slovensko, 2017) DCP 2D, 70 min., MP, HUDOBNÁ RODINNÁ KOMÉDIA

**RÉŽIA:** Diana Novotná  
**HRAJÚ:** Mária Podhradská, Richard Čanaky, Anna Kachutová, Anikó Vrgová, Marián Lubuda ml., Ady Hajdu, Ivan Vojtek, Lucia Vrablicová, Michal Hudák **DISTRIBÚTOR:** Itafilm

Rozprávkeovej krajine Spievankovo vládne dobrosrdečná kráľovná Harmónia. Jej úlohou je zaistiť, aby sa z krajiny nikdy nevytratila hudba, spev a dobrá nálada. Avšak obyvateľom sa hudba akosi odcudzila. Harmónia preto povolá Spievanku a Zahrajka, aby jej pomohli ► O filme čítajte na strane 18.



PREMIÉRA: 12. 10. 2017

## Štvorec

(The Square, Švédsko/Nemecko/Francúzsko/Dánsko, 2017) DCP 2D + blu-ray + DVD, 142 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA/KOMÉDIA

**RÉŽIA:** Ruben Östlund **HRAJÚ:** Claes Bang, Elisabeth Moss, Dominic West, Terry Notary, Christopher Læssø, Marina Schiptjenko **DISTRIBÚTOR:** Film Europe Media Company

Christian je kurátor múzea moderného umenia. Rozvedený otec dvoch dcér zosobňuje ideál vzdelaného a úspešného mestského liberála, ktorý citlivo vníma aktuálne spoločenské problémy. Raz však nevedomky spustí špirálu udalostí, ktoré spochybnia nielen jeho osobné kvality, ale aj kredit múzea. ► Recenziu filmu čítajte na stranách 30 – 31.



PREMIÉRA: 5. 10. 2017

## Tá, ktorá odišla

(Ang babaeng humayo, Filipíny, 2016) DCP 2D + blu-ray + DVD, 229 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

**RÉŽIA:** Lav Diaz **HRAJÚ:** Charo Santos-Concio, Michael De Mesa, John Lloyd Cruz, Shamaine Centenera-Buenacamino **DISTRIBÚTOR:** Film Europe Media Company

Po tridsiatich rokoch väznenia vstupuje Horácia do úplne cudzieho sveta. Čoskoro však zistí, čo sa nezmenilo – moc a výsady elít. Iróniou je, že Horáciiin bývalý milenc, ktorý zosnoval jej uväznenie, je teraz, keď sa v krajine rozmáhajú únosy bohatých, sám väzňom vo vlastnej zlatej klietke. Horácia začne pripravovať pomstu. ► Recenziu filmu čítajte na stranách 28 – 29.

[ REDAKCIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY TÝKAJÚCE SA DISTRIBUČNÝCH TITULOV! ]

► **Zuzana Sotáková a Miro Ulman**

## Festival Áčko inovuje

Byť viac medzinárodný a inklinovať k experimentu, to sú vízie, s ktorými prichádza festival študentských filmov Áčko vo svojom 21. ročníku. Ten sa bude konať od 18. do 21. 10. na Filmovej a televíznej fakulte VŠMU v Bratislave. Na akademickú pôdu privedie trojicu zahraničných hostí, ktorí budú viesť master classy. Hlavným hosťom bude holandská režisérka, scenáristka a výtvarná umelkyňa Bea de Visser a festival uvedie výber z jej krátkych nenaratívnych experimentálnych filmov. Okrem nej zavítajú do Bratislavy hostia z Česka: režisér, producent a publicista Vít Janeček a pedagóg a teoretik experimentálneho filmu Martin Čihák.

Festival Áčko si tento rok za ústrednú tému zvolil tvorbu na hranici reality a fikcie. „V súčasnosti sa veľa hovorí o stieraní hraníc medzi dokumentárnym a hravým filmom. Napriek tomu, že sa táto tematika už môže zdať ako klišé, stále obsahuje veľkú mieru abstrakcie. Ponúka množstvo otázok: Čo je to realita? Môže byť jej umelecká reprezentácia objektívna? ...“

Čo je realizmus? Ako sa týka dokumentárneho, ako hraného rodu? Čo presahuje z jedného do druhého? A prečo? Prečo dnes viac ako kedykoľvek predtým filmoví tvorcovia aj diváci inklinujú k realistickému stvárneniu sveta?“ približujú tematický záber Áčka organizátori festivalu.

Festival tradične ocení najlepšie študentské filmy v súťažnej sekcii (pribúda Cena kritiky) a súčasťou prehliadky budú aj nesúťažné sekcie s novinkou Iné prístupy, v rámci ktorej sa predstavia filmové pásmo z troch škôl: z VŠMU (kurátorka Alexandra Gabrižová), z FAMU (kurátor Martin Blažiček) a z Katedry intermédií VŠVU v Bratislave (kurátorka Mária Štefančíková). Po prvý raz v histórii Áčka sa návštevníci budú môcť zúčastniť na panelovej diskusii na tému produkcie študentských filmov a ich financovania, kde vystúpia pedagógovia a študenti FTF VŠMU a FAMU. Súčasťou programu budú aj dva workshopy. Prvý sa bude venovať nasvecovaniu záberov a zašití ho Asociácia slovenských kameramanov, druhý je organizovaný v spolupráci s platformou My Street Films.

► ZS

# Film o moci, strachu a pudoch

► Zuzana Sotáková

V čase, keď sa Vladimír Mečiar stal prvým predsedom vlády čerstvo vzniknutej Slovenskej republiky, sa blížili jej piate narodeniny. K tomuto politikovi, ktorý dodnes vyvoláva vášne, mala podobný vzťah ako celá naša generácia. Vnímala ho predovšetkým cez rodičov a ďalších dospelákov z bezprostredného okolia, jej povedomie o ňom dopĺňali zábery a informácie z médií. Ako dospelá sa rozhodla, že si na neho spraví názor sama a natočí o ňom film. Režisérka Tereza Nvotová po tohtoročnom úspechu svojho celovečerného hraného debutu *Špina* prichádza s dokumentom *Mečiar*, a to pod krídlami HBO Europe.

„Keď som mala desať, najčastejšie som sa s kamoškou hrávala na *Winnetoua*, E. T. a Mečiara. Vtedy mi veľmi nedochádzalo, že je skutočný. Bol však všade okolo: v telke, na plagátoch, v debatách rodičov a v našich hlavách. Teraz, keď som už veľká, ma zaujíma, kto to v skutočnosti bol, kde sa vzal a čo spravil s nami a s našou krajinou. Lebo mám pocit, že podobná story sa dnes odohráva všelike vo svete,“ hovorí vo svojom filme Tereza Nvotová a jej slová ilustruje jej osobný videoarchív, kde sa ako dievča s vrkočmi hrá na dvore na kameramanku. Vo svojom novom dokumente využíva aj výpovede osobností a pamätníkov udalostí z 90. rokov, či už z politického, zo spoločenského, alebo z novinárskeho prostredia. No jej film je iný v tom, že pred kameru dostala samotného Mečiara, ktorý ju dokonca vpustil do svojho rodinného sídla Elektra.

„Celé sa to začalo, keď som si prečítala v novinách,

že Mečiar už nadobro končí s politikou a odchádza z HZDS. Pretože som počas Mečiarových vlád vyrastala, zaujímal ma nielen ako fenomén, ktorý bol permanentne prítomný v našej domácnosti, ale aj ako človek. Asi ma fascinuje akýsi kult osobnosti, zaujíma ma, čo je za tým a hlavne čo sú to za ľudia, ktorí si dokážu tento kult okolo seba vybudovať. Títo ľudia potom vypovedajú hlavne o nás a o našej spoločnosti,“ hovorí pre *Film.sk* Tereza Nvotová. „A tak som si povedala, že skúsím Mečiara kontaktovať. Najprv som išla hlavne po svojej zvedavosti, o čom taký človek premýšľa, ako žije, čo raňajkuje, čo si myslí o sebe a o svete okolo. Zaujímavé bolo, že dostať sa k nemu nebolo náročné. Po dvoch stretnutiach mi dovolil natáčať s ním u neho doma. Z toho som potom spravila svoj bakalársky film na FAMU.“

Prvý, ešte krátkometrážny film bol podľa nej por-

tréтом politika na dôchodku, ktorý zostal pre Slovensko nevyriešeným rébusom a traumou. Vtedy ten film nevidel skoro nikto a po projekcii na festivale v Jihlave si Tereza uvedomila, že má v rukách cenný materiál, ktorý nemôže len tak premrhať. „Zistila som, že dopyt po tejto téme je obrovský a že k tomu musím pristúpiť zodpovednejšie. Pred ľuďmi aj sama pred sebou. Preto to nakoniec trvalo tak dlho. Jedna vec je poriadne si zrežšovať látku, druhá rozprávanie príbehu. V rámci príbehu našich novodobých dejín sa toho stalo toľko, že bolo náročné vyselektovať, ktoré deje boli podstatnejšie než iné, a nájsť kľúč, ako film rozprávať,“ pokračuje Tereza. Nakoniec sa rozhodla držať hlavnej postavy, ale zároveň sa nechcela hrať na odborníka. Preto do snímky vstúpila so svojim osobným príbehom, cez ktorý ju vedie, ale neostáva len pri ňom, rozširuje ho na celú spoločnosť.

Jej dokument vzbudzoval pozornosť už pred uvedením. Nestáva sa totiž, že by Mečiar otvoril dvere do svojho súkromia. „Hovoril mi, že som výnimka. Preto si vybral mňa, to je mi doteraz tak trochu záhadou, no myslím si, že hlavným faktorom bol môj vek. Nebola som natoľko osobne vtiahnutá do spoločenského boja, ktorý sa počas mečiarizmu odohrával, a tak mal aj on sám pocit, že sa na tie deje môžem pozrieť čistejším pohľadom,“ vysvetľuje režisérka, ktorú pri tvorbe zaujímal hlavne to, prečo sme dnes tam, kde sme. „Politické súdy sa často vynášajú veľmi unáhle. Mne trvalo tri roky hľadania odpovedí na otázky – a nie všetky som našla –

aby som pochopila to, čo už dávno viem: že je to hlavne o nás. Že pokiaľ budeme mať neukojiteľnú potrebu silného vodcu, budeme ho tu mať v akejkoľvek podobe. Film Mečiar je tak trochu aj prípadová štúdia o moci, strachu a o našich pudoch či emóciách, ktoré nás pri voľbách často ovládajú.“

Dokument Mečiar má vypovedať nielen o slovenskom národe a o tom, ako uchoпил svoju slobodu po Nežnej revolúcii, ale mal by presahovať aj do iných európskych krajín s podobným osudom. „To bol jeden z dôvodov, prečo do projektu vstúpilo HBO. V slovenskom príbehu postkomunistických čias videli paralely s minulosťou okolitých krajín aj s prítomnosťou krajín všelike na Západe. Film síce nie je analýzou východoeurópskeho priestoru, ale myslím si, že na konkrétnom príklade o ňom dosť vypovedá. Snažila som sa to robiť tak, aby tomu rozumeli aj ľudia, ktorí o Slovensku nevedia. Druhou ambíciou bolo spracovať film hlavne pre mladšiu generáciu, ktorá vtedy ešte nežila alebo len vyrastala – ako ja,“ ozrejmjuje Tereza a pochvaluje si spoluprácu s HBO, ktorá Mečiara zámerne nasadzuje tesne pred českými voľbami.

Scenár napísala Nvotová s Josefom Krajbichom. Ten sa postaral aj o strih, hlavným kameramanom filmu bol Martin Žiaran, dramaturgiu robil Ivo Trajkov. Okrem HBO Europe produkovali dokument spoločnosti PubRes a Negativ. ▲

□ Rozšírenú verziu článku čítajte na [www.film.sk](http://www.film.sk).

**Mečiar** (r. Tereza Nvotová, Slovensko/Česko, 2017)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 218 776 eur (podpora z Audiovizuálneho fondu: 49 000 eur) • DISTRIBUČNÉ NOSIČE: DCP, blu-ray, DVD



# Ťažká duša rómskych pesničiek

► Robert Pospíš (filmový publicista)

Marek Šulík je dokumentarista, ktorý sa dokáže priblížiť k svojim postavám. Darí sa mu zasiahnuť diváka bezprostrednosťou jeho filmov a úprimnou snahou porozumieť komplikovaným spoločenským reáliám. Výnimkou nie je ani jeho novinka *Ťažká duša*. Filmom, ktorý je súčasťou etnomuzikologického projektu *Šilalo paňori/Studená vodička*, sa opäť vrátil k téme rómskej hudby. Slovenská distribučná premiéra dokumentu bude 5. októbra.

„*Ťažká duša* vychádza z etnografického výskumu, ale nie je to ukázkový náučný alebo odborný film. Má vopred formulovaný tematický základ. Naopak, Cigarety a pesničky vznikli ako živá reportáž z danej situácie,“ opisuje hlavný rozdiel medzi svojou filmovou novinkou a dokumentom z roku 2010 Marek Šulík, režisér, scenárista, kameraman a spolustrihač *Ťažkej duše*. Dramaturgičkou a spoluautorkou námetu projektu bola Zuzana Mojžišová, ktorú poznáte aj ako autorku textov vo *Film.sk*.

„Je to film o veselých Rómoch a ich smutných pesničkách. *Ťažká duša* je výraz z jednej rómskej piesne – spieva sa v nej o Rómoch, ktorí chodia po svete a ťažkú dušu vlečú. Keď som film dostrihal, hľadali sme názov a tento je pre mňa vyjadrením ži-

votného pocitu, o ktorý vo filme ide,“ dodáva k názvu filmu Marek Šulík. Impulz k vzniku troch príbehov prišiel z externého prostredia, od etnomuzikologičky Jany Belišovej, ktorá má k téme rómskych piesní rovnako blízko ako Šulík. „*Cítila potrebu vrátiť sa k starodávnym rómskym piesňam – volajú sa „halgató“ (piesne na počúvanie). Jej sa také piesne podarilo nahráť pred dvadsiatimi rokmi, vtedy však nahrávala iba zvuk a teraz chcela zaznamenať aj obraz a urobiť rozhovory s interpretmi. Takže Jana, Zuzana Mojžišová a ja sme rozmýšľali, ako urobiť projekt, ktorý by obsahoval nielen starodávnou rómsku hudbu, ale i každodenné prežívanie Rómov vo vzťahu k ich piesňam. A jeden z výstupov projektu mal byť celovečerný film,“ vysvetľuje*

dokumentarista a pokračuje: „*Ten projekt bol zložitý, pretože sme točili každý rok niekoľko týždňov. Samotný film sme nakrúcali asi štyri týždne, ale v ňom sú použité aj scény z dokumentačných videí. Tri roky sme chodili za Rómami, nahrávali rozhovory a piesne, hľadali sme tých, ktorí si tie pôvodné piesne halgató pamätajú. Posledný rok sme na základe týchto expedícií nakrúcali film Ťažká duša. Výstupmi celej tejto práce sú knižná zbierka piesní, tri DVD nosiče s 25 dokumentačnými videami s nahratými rozhovormi a piesňami, cestopis z expedícií Za rómskym ľudom Zuzany Mojžišovej, no a celovečerný film Ťažká duša.*“

Slová Mareka Šulíka potvrdzujú, že jeho dokumentárna novinka nesie prvky archivačného materiálu. Rómska hudba sa dedila z generácie na generáciu, dnes sa dostáva akoby do slepej uličky. Film obsahuje tri príbehy, tri rozdielne osobnosti, a jeho autori sa rozhodli pre rozprávanie bez jasného rozuzlenia. Emócia v ňom vystupuje ako nositeľka myšlienky. Rómske pesničky neznesú povrchnú interpretáciu, aj preto ich nemôže spievať každý. „*Fascinujú ma tým, čím akákoľvek hudba: melódiou, atmosférou, rytmom, určite momentálnou autentickou interpretáciou. Napríklad niektoré piesne mám rád iba z konkrétnej nahrávky, jedna*

*taká rómska pieseň znie počas záverečných titulov nášho filmu,*“ ozrejmjuje Marek Šulík. Vnímať divák pochopí silu rómskej piesne už v prvých minútach snímky, aj v súčasnosti ešte funguje ako komunikačný prvok medzi odlišnými generáciami.

„*Hľadali sme, kde sa táto téma vynára, a zároveň som preferoval ľudí so zmyslom pre humor. Naše výskumné cesty boli spojené s prácou na videozáznamoch, ale súčasne sa stali i rešeršami. Mnohých spevákov sme pritom poznali už z predchádzajúcich projektov,*“ hovorí Šulík o komplikovanej práci na obrazovo-hudobnej mozaike, v ktorej výpovede postáv napokon fungujú ako úvody k piesňam, ktoré nasledujú. A aký divák by mohol *Ťažkej duši* porozumieť? „*Neviem to odhadnúť, môžem len povedať, že je to pre každého, kto má rád hudbu. Je to zvláštny projekt, pretože je mimo akejkoľvek vlny alebo aktuálnej problematiky. Chceme však povedať, že je to aj veľmi vtipný film,*“ pozýva do kina Marek Šulík.

Na cestu do kín a alternatívnych projekčných priestorov sa dokument vydá prostredníctvom distribučnej spoločnosti Filmtopia a povedie tak trochu netradične – smerom z východu na západ. Po distribučnej premiére 5. 10. v košíckom kine Úsmev vyrazí *Ťažká duša* za divákmi po celom Slovensku. ▲

**Ťažká duša** (r. Marek Šulík, Slovensko, 2017)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 30 136 eur (podpora z Audiovizuálneho fondu: 10 000 eur, podpora RTVS: 4 000 eur, vklad Ústavu hudobnej vedy SAV: 16 136 eur) • DISTRIBUČNÉ NOSIČE: DCP, DVD



FOTO: www.k2studio.sk



# Medzi víťazstvami a prehrou je tenká čiara

► **Rastislav Graňák** (poslucháč audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

„Západný svet jednoducho netuší, že aj horolezci spod Tatier kedysi určovali trend v Himalájach,“ hovorí oceňovaný slovenský režisér Pavol Barabáš, ktorý prichádza s novým filmom *Vábenie výšok*. Celovečerný dokument bude mať distribučnú premiéru v kinách tento mesiac, na budúci rok ho budú môcť diváci vidieť na obrazovkách RTVS v dvoch televíznych častiach – Ivan Gálfy a Krutý Everest.

„Žil som v horolezeckej komunite, dlho poznám aktérov filmu – himalájstov, ktorých lákalo v najvyšších horách sveta neznámo. V osemdesiatych rokoch minulého storočia dokonca posúvali hranice svetového horolezectva. Medzi víťazstvami a prehrou je však tenká čiara,“ opisuje Pavol Barabáš zárodok vzniku svojej filmovej novinky. *Vábenie výšok* je pohľadom na horolezectvo celej jednej generácie, keď účastníkov prvej expedície v Himalájach po návrate vítal prezident a republika ich vnímala ako hrdinov. „Podujal som sa z nad-

hľadu zhodnotiť celé toto zaujímavé obdobie, dať ho do súvisu s dobou, v ktorej sa jednotlivé príbehy odohrávali. Film som postavil na vzťahoch a generačných problémoch v expedíciách, na úspechoch i traumách, ktoré ostali v horolezcoch,“ pokračuje režisér.

Projekt sa dočkal kinoverzie aj televízneho spracovania. „Najprv tu bol záujem RTVS o túto tému a neskôr televízia aj vstúpila do koprodukcii. Ich požiadavkou boli dva 54-minútové filmy. Od začiatku som sa však snažil tento dokument uchopiť

filmovejšie. Vznikla celovečerná snímka *Vábenie výšok*, ktorú som pripravoval skôr na medzinárodné festivaly horských filmov. Táto kinoverzia sa trochu odlišuje od dvoch televíznych titulov.“ Prvý televízny diel je venovaný Ivanovi Gálfymu, ktorý stál pri zrode tatranskej horskej služby, stal sa priekopníkom tunajšieho expedičného horolezectva a jeho výprava na Nanga Parbat bola prvou úspešnou vo východnom bloku. Druhý diel sa venuje osemdesiatym rokom v Himalájach, kde slovenské horolezectvo zažívalo veľké úspechy, ale aj tragédie. „Najväčšia tragédia sa stala v roku 1988 na Evereste. Slovenské horolezectvo sa z nej dodnes nespamätalo,“ hovorí Barabáš, ktorý naráža na to, že štvorica slovenských horolezcov sa vtedy z expedície nevrátila a dodnes sú nezvestní.

V podobnej situácii ako *Vábenie výšok* sa ocitol aj Barabášov predchádzajúci film *Sloboda pod nákladom*, ktorý takisto nebol pôvodne určený do kinodistribúcie. Nakoniec sa však minulý rok stal najnavštevovanejším titulom z distribučnej ponuky Asociácie slovenských filmových klubov.

Práca na filme *Vábenie výšok* trvala skoro dva roky, a ako dodáva režisér, nebolo to ľahké. Aké pocity má teraz, po dokončení filmu? „Nie je to dokument, ktorý sa dá urobiť rýchlo. Tak ako pri *Slobode* pod nákladom aj teraz som veľmi váhal, či je to film aj pre kiná. Presvedčil ma až Robert Kirchhoff, ktorý ho zhodnotil tak, že je to to najlepšie, čo som doteraz urobil. Potešil ma aj záujem Asociácie slovenských filmových klubov. A môj pocit? Že som urobil maximum.“ V tejto súvislosti

dodajme, že projekt už mal predpremiéru na košickom Art Film Feste, kde zožal veľký úspech, hoci sa tam premietala televízna verzia.

Generácia, ktorá toho v minulom storočí toľko dokázala a ovplyvnila tvár slovenského horolezectva, je už v pokročilom veku, čo režisér vnímal ako ideálny čas na nakrúcanie. A vo výslednom materiáli nájdeme pokorné rozhovory o snoch prekonať nielen najťažšiu stenu Mount Everestu, ale aj samých seba. Bližšie to ozrejmuje sám Barabáš: „Hoci sa horolezectvo môže javiť ako príliš špecifická téma, blízka len niekoľkým ľuďom, je v ňom obsiahnuté omnoho viac. Nejde totiž len o akési dobývanie vrcholov a budovanie ega. Nie je to víťazstvo nad horami, ale hlavne nad sebou samým.“ A ako vyzerala samotná práca na filme? „Prebehlo množstvo dlhých rozhovorov a musel som veľa hľadať v televíznych i súkromných archívoch. Ale mnohých zaujímavých myšlienok a záberov som sa musel aj vzdať. Hľadal som líniu od vzniku horskej služby v Tatrách až po najdôležitejšie medziny v slovenskom himalájskom horolezectve, takže film prinesie nádherné zábery z Tatier i Himalájí.“

Čo je teda príznačné pre *Vábenie výšok*? „Nie je to oslavný film o dobývaní horských veľikánov, a hoci sú v ňom i veselé momenty, dokument je skôr drámou ľudských osudov. Otvára množstvo tém a divák bude po ňom určite veľa rozmýšľať,“ uzatvára Pavol Barabáš. ▲



**Vábenie výšok** (r. Pavol Barabáš, Slovensko, 2017)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 48 100 eur (podpora z Audiovizuálneho fondu: 28 300 eur, podpora RTVS: 19 800 eur)

• DISTRIBUČNÉ NOSIČE: DCP, blu-ray, DVD

FOTO: www.k2studio.sk



# Spievankovo otvára svoje (zlaté) brány

► Zuzana Sotáková

Divácky úspešný audiovizuálny projekt s pesničkami Spievankovo prichádza so šiestou časťou, ktorá sa dostáva aj na plátna kín. Spievankovo a kráľovná Harmónia sa sústreďuje viac na príbeh, ktorý má osloviť deti aj ich rodičov.

Kráľovná Harmónia vládne láskavo a múdro zázračnej krajine Spievankovo. Všetci jej obyvatelia žijú hudbou a každý z nich hrá na nejakom nástroji. Každoročne sa schádzajú na kráľovskom zámku na veľkej slávnosti, kde si zladia nástroje, zatancujú a zaspievajú, no hlavne spoločne zahrajú hymnu, ktorá prináša nový život celej krajine. Dospievajúca Harmónia sa však postupne uzatvára do svojho sveta a z krajiny sa vytráca radosť a hudba. Kráľovná preto poprosí o pomoc Spievanku a Zahrajka, ktorí sa s pomocou detí vydávajú na záchrannú výpravu.

Podľa tvorcov šiestej časti úspešného rodinného projektu sa ich novinka od predošlých dielov líši: popri edukatívnej vrstve, ktorá je nenápadne ukrytá v žánrovo rozmanitých piesňach, sa do popredia dostáva príbeh. Ten je podľa nich určený nielen deťom od predškolského veku až po tínedžerov, ale aj ich rodičom. „Deti sa nás často pýtajú, ako sa v Spievankove žije, či máme kráľovnú, ako vyzerá... Preto sme sa rozhodli priblížiť im túto zázračnú krajinu a previesť ich zákutiami, ktoré boli doteraz iba v ich fantázii,“ hovoria Mária Podhradská a Richard Čanaky, ktorí stvárňujú ústredné postavy Spievanku a Zahrajka.

„Na Slovensku je veľmi málo pôvodnej tvorby pre detského diváka a ešte menej hudobnej detskej tvorby. Spievankovo túto dieru už niekoľko rokov úspešne zaplňa. Za ten čas sa dvojica Podhradská a Čanaky vyprofilovala a autori projektu sa neustále snažia

ponúkať deťom vyššiu kvalitu piesní a príbehov. Tak je to aj v prípade vývoja tohto filmu. Deťom prináša kvalitný, pútavý príbeh s vtipnými dialógmi a so zaujímavými dejovými linkami,“ tvrdí režisérka Diana Novotná.

Okrem ústrednej dvojice a známych hercov, ako sú Ady Hajdu, Marián Labuda, Ivan Vojtek, Roman Pomajbo, Michal Hudák, Anikó Vargová či Karol Čálik, sa vo filme predstavujú aj talentované deti rôznych vekových kategórií. Postavu Harmónie stvárnila dvanásťročná Anna Kachútová.

Podhradská a Čanaky, ktorí sú autormi námetu a napísali aj samotné piesne, pripravovali tento film dva roky. „Projekt je produkčne a ekonomicky budovaný ako čistý slovenský produkt. Vďaka koprodukcnej spolupráci s RTVS sa nám podarilo počas 22 filmovacích dní od mája do júla vytvoriť pôsobivé exteriéry, ktoré využívajú krásy slovenskej prírody. Filmovalo sa v dvanástich lokáciách po celom Slovensku,“ ozrejmjuje producent Miroslav Čačík. Na účely filmu vzniklo 19 tematických piesní o hudobných nástrojoch a do projektu bolo zapojených 60 hudobníkov a viac ako 70 účinkujúcich. V snímke je celkovo 75 scén, denne sa natočilo v priemere viac ako 13 hodín materiálu, na výrobu kostýmov sa spotrebovalo 90 kilogramov látok a najkomplikovanejšou rekvizitou bolo starožitné koncertné krídlo, ktoré bolo treba vyniesť do jaskyne v strmom kopci v chránenej oblasti. ◀

## Kubalova Krvavá pani na prestížnom festivale

Dlhometrážny animovaný film Viktora Kubala *Krvavá pani* (1980) uvedie jeden z najuznávanejších medzinárodných festivalov klasických filmov Lumière v Lyone. Svetová premiéra digitálne reštaurovanej snímky sa uskutoční 18. 10. vo festivalovej sekcii Archívne poklady a kuriozity. Festival Lumière (Lumière Grand Lyon Film Festival) založila v rodisku kinematografie francúzska filmotéka Institut Lumière a aktuálne sa uskutoční už jeho deviaty ročník. Jeho program je venovaný reštaurovaným archívnym dielam kinematografie, retrospektívam a poctám významným tvorcovi. *Krvavá pani* prešla procesom digitálneho reštaurovania na digitalizačnom pracovisku Slovenského filmového ústavu a počas jesene vyjde na blu-ray i DVD nosičoch. „Naša účasť v Lyone s filmom *Krvavá pani* je poctou nielen pre tento film a slovenskú kinematografiu, ale aj pre spôsob, akým SFÚ digitalizuje audiovizuálne dedičstvo vrátane samotného reštaurovania. Digitalizovali sme napríklad aj zvukovú stopu Svěrákovej Obecné školy, ako aj filmu *Obchod na korze*, ktorý bude takisto uvedený v Lyone,“ hovorí generálny riaditeľ SFÚ Peter Dubecký. Kubalov film sa bude na festivale Lumière premietiť aj 19. 10. a obe projekcie lektorsky uvedie riaditeľ Národného kinematografického centra SFÚ Rastislav Steranka. Okrem *Krvavej panej* sekcia Archívne poklady a kuriozity predstaví aj šesť snímok z Bulharska, Maďarska, Fínska, Libanonu a Česko bude zastupovať spomenutý *Obchod na korze* Jána Kadára a Elmara Klosa.

► dan, sim

## Prehliadka Be2Can uvedie filmy z Cannes, Berlína a Benátok

Úspešné filmy z prestížnych svetových festivalov uvedie prehliadka Be2Can, ktorá sa bude konať od 4. do 10. 10. v Bratislave a počas októbra aj v ďalších devätnástich mestách Slovenska (v niek-

torých bude pokračovať i v novembri). Prehliadka uvedie filmy, ktoré sa premietali na festivaloch v Berlíne, Cannes, Benátkach a viaceré z nich tam aj získali ceny. V programe sú tituly *120 tepov za minútu* (r. R. Campillo), *Cesta času* (r. T. Malick), *Štvorec* (r. R. Östlund), *Fantastická žena* (r. S. Lelio), *Ja, Daniel Blake* (r. K. Loach), *Krotká* (r. S. Loznica), *Na mliečnej ceste* (r. E. Kusturica), *Bez lásky* (r. A. Zviagincev), *Nikdy som tu nebol* (r. L. Ramsey), *O tele a duši* (r. I. Enyedi), *Tá, ktorá odišla* (r. L. Diaz), *Vážený občan* (r. G. Duprat, M. Cohn), *Vyššia moc* (r. R. Östlund), *Western* (r. V. Grisebach), *Zabitie posvätného jeleňa* (r. J. Lanthimos). V rámci sprievodných podujatí pripravili organizátori napríklad filmové prednášky pre študentov stredných škôl v spolupráci so scenáristkou, dramaturgičkou, pedagogičkou a filmovou publicistkou Zuzanou Gindl-Tatárovou a s filmovým publicistom Petrom Konečným.

► dan

## Cenu za najlepší strih získal film *Koza*

Na medzinárodnom filmovom festivale Cinematik v Piešťanoch sa 15. 9. po prvý raz udeľovali výročné ceny Asociácie slovenských filmových strihačov (ASFS). Hlavnú cenu získala štvorica strihačov Viera Čákanyová, Maroš Šlapeta, Matej Beneš a Peter Morávek za film *Koza* (r. I. Ostrochovský) a táto zostava získala aj Cenu za strih hraného filmu. V kategórii dokumentárnych filmov si ocenenie prebral Marek Kráľovský za titul *Richard Müller: Nespoznaný* (r. M. Remo). Cenu za strih študentského filmu získal Peter Sedláčik za snímku *Strach* (r. M. Blaško) a cenu v kategórii strihu v televíznej audiovizuálne tvorbe dostal Róbert Karovič za časť *Zora Jesenská* (r. R. Šveda) z cyklu *Prvá*. Cenu za celoživotné dielo udelili in memoriam strihačovi Maximiliánovi Remeňovi. O ocenených snímkach rozhodovala medzinárodná porota v zložení Jaroslav Kamiňski, Ivo Trajtkov, Jelena Paštéková, Roman Varga a Tomáš Juriček. Ceny ASFS sú koncipované ako bienále.

► zs

Spievankovo a kráľovná Harmónia (r. Diana Novotná, Slovensko, 2017)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 600 000 eur – predpokladaný (podpora z RTVS: 150 000 eur) • DISTRIBUČNÉ NOSTIČE: DCP



# Cesta je vždy to najlepšie

► Daniel Bernát

Narodila sa v Prahe, teraz býva v Brne a kus života strávila v Bratislave. Stala sa prvou dámou slovenského animovaného filmu, ako to vyjadril Rudolf Urc. A bolo to aj vďaka titulom *Pieseň* (1969), *Socha* (1969), *Kým sa ucho neodbije* (1971), *Kontakty* (1980), *Pomóóó!* (1985), *Prečo máme radi sliepky* (1986) či *Údel* (1988). Jaroslava Havettová, ktorá tento mesiac oslavuje 75 rokov, nás privítala vo svojom byte s palacinkami na stole a po dlhej debata sme od nej odchádzali nabalení knihami.

**Keď ste išli na konkurz do skupiny kresleného filmu v rámci Štúdia krátkého filmu v Bratislave, mali ste nejaké skúsenosti s animovanou tvorbou?**

– Predtým som robila s Havettom iba grafickú úpravu *Slovenských pohľadov*, no animované filmy som milovala už od detstva vďaka svojmu strýkovi, ktorý nám ich premietal z 8 mm filmov. V oddelení kresleného filmu v Bratislave bola okrem mňa aj Veronika Margótsyová, Dana Denčíková a Michal Peško. Postupne sme sa zaúčali, lebo nikto z nás okrem Veroniky, ktorá bola predtým zamestnaná v štúdiu Bratři v triku, nemal žiadnu prax. Jeden z prvých filmov, na ktorom som sa podieľala, bol *Pingvin*, v ktorom prišli Vlado a Ivan Popovičovi. Snímal to Igor Luther, ktorý obraz preexponoval a všetky tie naše flaky a odtlačky zo špinavých ultrafánov odrazu zmizli a zostali len krásne línie.

**Na čom ste ešte v začiatkoch robili?**

– Ja som vždy tvrdila, že sme ako deti miliónárov – každý si robil na nejakých svojich malých etudách. Potom prišli reklamy. Mojou prvou samostatnou animáciou bol papierikový film *Kúpalisko pre fakírov*, ktorý režírovala Veronika. Celkom mi to išlo, hoci to bola nová technológia. Potom sme urobili *Nový klobúk tety Kláry* podľa výtvarníka Milana Klikara, ktorý učil Veroniku animovať v Prahe. Napokon som aj ja s Danou Denčíkovou strávila mesačnú sťaž v Prahe. Pod kameru sme sa tam však veľmi nedostali. No tam už mali kameru Oxberry, ktorá v Bratislave nebola, takže sme si pomáhali, ako sme vedeli, a vyrábali technické pomôcky na kolene. A bolo to výborné – cesta je vždy tá najlepšia vec.

**Ako v tej zostave fungoval Viktor Kubal, ktorý mal povest' pracanta s rýchlymi výsledkami?**

– Kubal bol samostatná jednotka a na jeho filmy sa väčšinou aj dosť dbalo. Boli to začiatky a dramaturgia sa potrebovala od niečoho odraziť. Kubal chodil so skvelými nápadmi, pozerali sme sa na neho ako na bytosť z inej planéty, ktorá vždy priľietala so šťosom pomaľovaných pauzákov... Bol to výborný zabávač, ale každý sme si plávali svoj vlastný štýl a on nebol naklonený kolektívnej práci. Neskôr, keď som spolupracovala s animátormi, od ktorých som vyžadovala úspornosť a namiesto toho som dostávala stohy materiálov, pričom niektorí ešte chceli z projektu vytĺcť peniaze navyše, som pochopila Kubalov prístup, že si radšej urobí všetko sám.

**Kedy ste sa začali tvorivo osamostatňovať?**

– Najmä pri filme *Socha*, ale začalo sa to už *Piesňou*, pri ktorej sme boli smutní, že duet s Matuškom *To se nikdy nedoví* nenaspievala Kubišová namiesto Vondráčkovej. V tomto prípade sme trochu inšpirovala *Žltá ponorka* – ale videli sme z nej iba ukážky na ORF, k celému filmu sme sa dostali oveľa neskôr na nejakej nekvalitnej VHS nahrávke. Človek sa z neho mohol dosť naučiť. No pre mňa bol najkrajším „študijným materiálom“ juhoslovanský film *Satie-mania* od Zdenka Gašparoviča. Ten som si brala do strižne a pozerala okienko po okienku. Je to taká animovaná fiesta na pocity z hudby francúzskeho skladateľa Erika Satieho. Tento film ma nakoniec aj nakopol k *Údelu*.

**Spolupracovali ste nejakým spôsobom aj na filmoch Ela Havettu?**

– Iba veľmi krátko. Pri filme *Slávnosť v botanickej záhrade* som pomáhala architektovi dotvoriť márnicu s mŕtvou dievčinou. Elovi sa moje návrhy páčili, no vravel mi, že tomu ešte niečo chýba. A tak prišiel s náručím plným lístia, ktoré na to dievča v ružových šatách nahádzal, a bolo vymaľované – presne sa to tam hodilo.

**Niektoré z vašich plánovaných filmov sa napokon nezrealizovali...**

– Áno, napríklad s Fedorom Vicom sme mali vymyslený film *Dereš*. Naplánovaný bol aj vedecko-populárny film o spánku s Julom Satinským a Milanom Lasicom. To však zakapalo, keď sme v Divadle na korze premietali po predstavení *Pieseň* a vo foyeri divadla boli vystavené naše postavičky. S Ivanom Popovičom sme zase napísali scenár *Sám život píše podobné príbehy* s predstavou, že Zora Kolínska a Marián Labuda budú hrať pár a Ján Melkovič bude Faunom. Mohol z toho byť naozaj krásny film. Škoda. My sme si asi mnohé pokazili tým, že sme navrhli Kornela Földváriho za riaditeľa animovaného filmu a vtedajší šéf Štúdia krátkého filmu to vnímal ako hrozbu. No napriek všetkému to bolo krásne obdobie a v Bratislave som bola veľmi rada. Spoznala som tam veľa zaujímavých ľudí a páčilo sa mi, že keď bola v 60. rokoch nejaká dobrá vernisáž alebo dôležité podujatie, prišli tam všetci.

**Bojovali ste s vedením pri presadzovaní svojich projektov?**

– V situácii, keď ste sama s malým dieťaťom, vás dr-



žia pod krkom. Ja som sa všetkého vzdala, keď som odišla na Slovensko, nikde som nemala zázemie, zavrela som za sebou všetky vrátka. Iste, možno by ma zobrali na Barrandov, keď som už mala nejaké filmy, ale už len zohnať byt bolo v tom období peklo.

#### Začiatkom 70. rokov ste však napriek tomu z Koliby odišli.

– Áno, pretože som sa konfrontovala s vedúcim výroby Pavlom Foriscom a dotklo sa ma to. Mala som vtedy rozrobený film *Kým sa ucho neodbije*, ktorý som napokon dokončila externe. V tom čase sa mi vyhrážali aj takým spôsobom, že ma neprijmú v žiadnom štúdiu v Československu, a mne sa pri tých slovách zatmelo pred očami. Mala som však stále na pamäti syna, o ktorého sa bolo treba postarať.

#### Čo v tom čase znamenalo byť na voľnej nohe?

– Prihlásila som sa do zväzu výtvarných umelcov a žila v nádeji, že tým komunistickým sviniam budem platiť čo najnižšie dane. Neskôr ma to síce dobehlo pri nízkom dôchodku, ale nestažujem sa. No a koketovala som s košickou televíziou, pre ktorú som začala robiť deväťdielny seriál *Gaštanko a Gaštaník*. Pracovala som na ňom v priestoroch Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, čo mi vybavil Milan Peťovský. Bola to ťažká práca v núdzových podmienkach, celé som si to robila sama...

#### Kedy ste sa opätovne dostali k samostatným autorským filmom?

– Keď som doniesla Rudovi Urcovi na Kolibu projekt *Kontaktov*.

#### Udržovali ste v tom čase väzby so zahraničnými kolegami, vedeli ste o dianí vo svete?

– Ja som sa dobre cítila predovšetkým v Poľsku, ktoré malo výbornú animovanú tvorbu. To však platilo aj o Bulharsku, Rusku, Južoslávii, Maďarsku... V rámci východného bloku som si aký-taký prehľad udržiavala, ale na nejaké užšie kontakty so zahraničím nebolo veľa času ani možností. Človek bol rád, že si mohol podebatovať o dianí aspoň s Pražanmi.

#### Ne vynorila sa občas možnosť nejakej koprodukcie?

– Chcela som urobiť jeden detský muzikál s Ukrajincami. Pri tej príležitosti som priniesla skladateľovi Melkovičovi presný rozpis taktov pre film, z čoho bol úplne vedľa.

#### Predpokladám, že Dežovi Ursinymu, s ktorým ste takisto často spolupracovali, ste podobné hudobné recepty nenosili.

– Nie, pri Dežovi som bola rada, že mi dal vôbec termín. Z neho som mávala strach a bola v strehu, pretože býval nevyspytateľný. Vždy som však bola prítomná pri vzniku hudby a s tou Dežovou to vždy dobre dopadlo.

#### Keď sa spätne pozriete na celé svoje tvorivé obdobie, ktoré filmy v ňom pre váš vývoj zohrali zásadnú úlohu?

– Určite to bola *Socha*, pri ktorej som si uvedomila, že človek by mal aj trochu hazardovať, že nemusí byť všetko podľa knihy. Čím viac človek riskuje, tým viac môže získať, ale aj stratiť. A menovala by som aj filmy *Kontakty* a *Údel*.

#### Pristavme sa pri krátkom filme *Údel* z roku 1988, ktorý bol česko-slovenskou koprodukciou a napokon získal Cenu poroty – Strieborného medveďa na Berlinale.

– Ten projekt bol dobre rozvrhnutý. *Údel* bol niečo celkom iné v porovnaní s tým, čo sa robievalo, každý sa chcel na tom zúčastniť. Animáciu robili Marian Kimlička a Ludka Pavolová. S výtvarníčkou Zuzanou Vorlíčkovou sme boli úžasne zohraté, maľovala mi z duše. Všetko jednoducho krásne pasovalo.

#### Krátko nato padol režim – akú ste mali vtedy predstavu o svojom uplatnení?

– Na základe ocenenia z Berlinale som dostala veľkú ponuku z Nemecka na celovečerný film *Sindibád*. Začali sme na tom pracovať s výtvarníkom Dušanom Kállayom, no ukázalo sa, že my aj západní producenti sme mali veľké oči. Z výtvarnej stránky to síce bolo krásne, mali sme v tom nádherné objekty, narobili sme sa, keď sme napríklad do farieb dávali krupicu, aby sme udržali štruktúru chobotnice... Lenže to výtvarno samo osebe nestačilo, neudržalo by dlho divácku pozornosť. V scenári chýbal humor. A dobrý animovaný film by mal mať vtip, iskrivú pointu, prosto mal by mať grády, hoci by išlo aj o bezdejovú pocitovú féériu, ako to bolo v prípade spomínaného krátkeho filmu *Satiemania*. V tomto smere mal *Sindibád* medzery, pohoreli sme aj na koncepte hlavného hrdinu, pridružili sa komplikácie s produkciou, s predstavami o výrobnom čase...



• FOTO: Miro Nôta

#### Spolupráca s írskym štúdiom na seriáli *James the Cat* v 90. rokoch však už vyšla. Ako k nej došlo?

– Dostali sme sa k tomu cez Zdenu Deitchovú. Seriál sa spracúval na Slovensku, odkiaľ sa autobusmi za poplatok šoférovi posielali škatule s fóliami do Prahy, kde som ich vyzdvihovala. Raz do týždňa chodila do Prahy aj režisérka seriálu Kate Canning. Išlo o úspornú animáciu, no výtvarne precíznu. Bol to výborný podnik.

#### V 90. rokoch a neskôr ste robili aj na seriálových projektoch pre Českú televíziu (*Z deníku žáka III. B aneb Edudant a Francimor, Gogo a Figi*). Bola to dobrá skúsenosť?

– Ako sa to vezme. Problém bol napríklad v tom, že scenáristi písali pre televíziu projekty bez toho, aby vedeli, ako vlastne prebieha výroba animovaného filmu. Bolo to veľmi náročné, a zvlášť, keď televízia škrtila rozpočty. Ako režisérka som mala nízky plat, preto som zastávala aj pozíciu animátorky. Tvorivý tím okolo mňa bol malý, no keď som odfiltrovala všetky nepriaznivé okolnosti, bola to pekná práca. Mrzí ma, že už sa nezrealizoval projekt seriálu o českých básnikoch 18., 19. a 20. storočia, ktorý mi televízia ponúkla. Dlho som ho pripravovala, študovala podklady, dávala dokopy nápady, ale nestretávala som sa s porozumením ČT a nikam to nevedlo. Až som napokon dostala výpoveď, čo mi možno v konečnom dôsledku zachránilo zdravie.

#### Takže ste napokon zostali v malom byte so svojim kanárikom a so záhradou...

– Aj som si hovorila, že napíšem nejaké príbehy babky, jej kanárika a záhrady, kam chodím. V tej záhrade už o šiestej večer nie je ani noha, ste tam sám, okolo sú len marhuľové stromy. Vtáci vykrikujú, lebo sa chcú milovať, kým pôjdu spať. Zapaďá slnko, Brno sa rozsvieti a vy všetko sledujete z vrška, z nahlľadu. A odrazu ide oproti vám ježko – chýba mu už len palička a klobúk, aby vyzeral ako „pantáta“.

#### Napíšete ten príbeh?

– Keď sa o to pokúšam, už sa mi to nepáči tak, ako keď o tom hovorím. ▀



# Filmárske združenia chcú zviditeľniť a skvalitniť svoju profesiu

► Zuzana Sotáková

Chcú kultivovať audiovizuálne prostredie a zvyšovať povedomie o svojich profesiách. Fungujú na domácej, ale aj medzinárodnej úrovni. Majú za sebou úspechy, no zároveň čelia problémom. Tému Film.sk sme sa tentoraz rozhodli venovať filmárskym profesijným združeniam. A aby sme ju lepšie obsiahli, budeme ju prinášať na pokračovanie. Na úvod sme sa rozhodli pozrieť na združenia kameramanov, strihačov a scénografov.

Najmladším z trojice združení je Asociácia slovenských filmových strihačov (ASFS), ktorá vznikla v marci minulého roka ako nástupnícka organizácia odborovej Asociácie filmových a televíznych strihačov (tá pôsobila od roku 1993). „Cítili sme potrebu pomôcť našej profesii a tým vlastne skvalitniť prostredie nášho audiovizuálneho priestoru, pretože skvalitnenie čiastkových zložiek, ktoré ho tvoria, môže v synergii prospieť celku – rovnako ako je to pri vzniku filmu, keď veľa talentovaných tvorcov v jednotlivých tvorivých zložkách pomôže vytvoriť výnimočné dielo,“ zdôrazňuje na úvod prezident ASFS Maroš Šlapeta. Medzi ďalšími dôvodmi vzniku ASFS bolo zastupovanie spoločných záujmov jej členov, ktorých je v súčasnosti osemnásť, vo vzťahu k orgánom a organizáciám v oblasti audiovizuálnej tvorby. Členom ASFS sa môže stať každý, kto vykonáva profesiu filmového strihača a má za sebou aspoň jeden celovečerný film alebo mimoriadne zásluhy na rozvoji tejto profesie. „Nesnažíme sa o to, aby sme mali za každú cenu veľkú členskú základňu, skôr by sme chceli, aby členstvo v ASFS bolo akýmsi kvalitatívnym znakom dobrého profesionála,“ hovorí Šlapeta.

Podobne sa pre Film.sk vyjadril prezident Asociácie slovenských kameramanov (ASK) Norbert Hudec. „Išlo nám o vybudovanie niečoho, čo je štandardom v iných krajinách, kde majú takéto asociácie dva účely: na jednej strane prezentovať profesiu a rozširovať o nej informácie, poukazovať na pozitíva tohto „remesla“ a jeho prínos pre celé prostredie kinematografie, na druhej strane sú to priam až

*odborové záležitosti, ako je ochrana profesie na úrovni pracovných podmienok alebo autorských práv,“* ozrejmjuje Hudec. ASK vznikla ešte v roku 1991 a v tom čase mali mnohí predstavu, že všetko bude fungovať v podobnom duchu ako dovtedy. Postupne sa však začali vyplavovať otázky, ako majú byť takéto organizácie v nových podmienkach spravované, kto sa o ne bude starať a čo bude ich náplňou. A podľa Hudeca sú to dodnes aktuálne otázky. „Existujú inštitúcie, o ktoré sa niekto stará, napríklad štát, a poskytuje im podporu, kým my takúto záštitu nemáme. Je nás štyridsať profesionálnych kameramanov a musíme sa o seba postarať sami. Naším potenciálom sú naše kameramanské schopnosti a skúsenosti.“

## Sprostredkovanie know-how

Norbert Hudec v tejto súvislosti hovorí, že ASK nemá taký dosah, aby zásadne ovplyvňovala systémové podmienky tunajšieho audiovizuálneho prostredia, no zameriava sa na vzdelávanie. Skúsení kameramani sa môžu podeliť o vedomosti z praxe alebo o prehľad z oblasti technologického vývoja, čo dopĺňa základný rámec poznatkov poskytovaných školou. Na to má asociácia orientovanú aj svoju facebookovú fanpage. V minulosti zároveň pripravila Industry Days, kde prebiehal nielen workshop, ale aj ukážka techniky. A na vzdelávanie sa orientuje aj ASFS. Tieto dve asociácie zorganizovali i vzdelávaciu aktivitu Sladkých 16 mm pre študentov strihu na FTF VŠMU a v pláne majú ďalšie podobné akcie. „Určite sa treba snažiť o zlepšovanie podmienok na kvalit-

*nú prácu filmových strihačov. Na to sa viaže aj naša snaha stanoviť pracovné a honorárové štandardy našej profesie. Chceme pozdvihnúť jej spoločenskú prestíž, robiť osvetu medzi laickou i odbornou verejnou a usilovať sa vysvetliť dôležitosť a zásadnosť postavenia filmového strihu v procese vzniku filmu aj iných audiovizuálnych diel,“* rozvádza Maroš Šlapeta. Hudec zase pripomína, že dôležitou témou je pre ASK otázka autorských práv kameramana, ktoré nie sú dostatočne garantované.

Obe asociácie sa vzhľadom na ambíciu viditeľnejšie prezentovať svoje profesie rozhodli založiť vlastné ocenenia. Cena ASFS sa prvý raz udeľovala minulý mesiac na MFF Cinematik v Piešťanoch. Kameramani majú zase súťažnú prehliadku Kamera, ktorá by sa mala najbližšie uskutočniť v novembri.

Svoje združenie majú aj profesionálni scénografi a technici z oblasti divadla, televízie i filmu. Volá sa Pro scena a funguje od konca roku 2008. „Naším poslaním je organizovanie odbornej a stavovskej platformy pre profesie z oblasti scénografie, kostýmového výtvarníctva, architektúry a ich teórií, podpora odborného rastu a prezentácia členov združení, koordinácia spolupráce členskej základne a štátnej správy, poradenstvo v odborných otázkach,“ uviedla pre Film.sk asistentka predsedu združenia a jeho manažérka Naďa Šimunová. Medzi pravidelné činnosti združenia patrí vydávanie publikácie o jeho činnosti a o scénografických aktivitách doma i v zahraničí. „Momentálne pripravujeme s Divadelným ústavom a s českou stranou Salón českej a slovenskej scénografie. Je to v súčasnosti jediná prehliadka svojho druhu a platforma na výmenu intelektuálnych, estetických a kultúrnych podnetov v oblasti scénického výtvarníctva. Súčasne prebiehajú prípravy výstavy Innovative Costume of the

21st Century,“ dodáva Šimunová. Členmi združenia sa môžu stať tak fyzické osoby nad 18 rokov, ako aj právnické subjekty, ktoré sa zaoberajú činnosťou v daných profesiách v rámci divadelnej, filmovej a televíznej sféry. Cieľom združenia Pro scena je podobne ako pri ostatných združeníach zviditeľnenie profesie, či už prostredníctvom výstav, publikácií, alebo konferencií.

## Medzinárodné siete

Pre všetky tri spomenuté subjekty sú dôležité aj väzy na medzinárodnej úrovni. Pro scena je členom Medzinárodnej organizácie scénografov a divadelných technikov a architektov OISTAT, cez ktorú sú v kontakte s názormi, inováciami, trendmi a celkovým dianím v týchto profesiách vo svete. Zároveň je to prostriedok na konfrontáciu toho nášho s tým za hranicami. ASK je zase členom Imago – európskej federácie kameramanov s celosvetovým záberom, ktorá sa na vyššej úrovni usiluje starať o otázky autorského práva a pracovných podmienok a zároveň reflektovať prácu kameramana a informovať o nej. Zahraničí sa snaží otvárať aj ASFS: „Sme členom práve vznikajúcej iniciatívy európskych strihačských asociácií, ktoré začínajú spolu komunikovať o myšlienke vzniku európskeho strihačského festivalu. Aktuálne sa zapájame do pripravovaného prieskumu pracovných a právnych podmienok profesie v európskych krajinách, ktorý iniciovali v Nemecku. A stáli sme už pri vzniku unikátneho workshopu European Editing Masterclass, ktorého nadchádzajúci 7. ročník sa uskutoční v Lodži za účasti našich pedagógov a študentov z VŠMU,“ uzatvára Maroš Šlapeta. ◀



# Medzi snom a realitou

► Zuzana Štefunková ( filmová publicistka )

Jemný a zároveň krvavý je svet Márie a Endera, dvoch osamelých existencií v novom filme Ildikó Enyedi *O tele a duši*. Po viac ako desaťročnej odmlke sa maďarská režisérka vracia na veľké plátno. A že je to návrat naozaj veľkolepý, dokazujú veľmi priaznivé hodnotenia v profesionálnych kruhoch aj na verejných internetových platformách. Všetkej tej chvále a pozitívnym ohlasom dominuje ocenenie Zlatý medveď za najlepší film z tohtoročného Berlinale.

K Lászlóvi Nemesovi s mrazivým príbehom *Sau-lovho syna*, ktorý americká filmová akadémia vyhlásila za najlepší cudzojazyčný film uplynulého roka, a k Szabolcsovi Hajduovi, ktorý svojím poňatím *Rodinného šťastia* zaujal porotu na MFF Karlove Vary, sa aktuálne pripája ďalšie veľké meno a skvelý film z Maďarska. Titul *O tele a duši* v sebe kombinuje prvky oboch uvedených snímok – v jednej zo svojich rovin je krutý a nelútostný, aby sa vzápätí ponoril hlbšie do intímnej vzťahovej roviny.

Do firmy na spracovanie mäsa nastúpi mladá a pekná kontrolórka kvality Mária Rácz. Na prvý pohľad plachá a odmeraná dievčina je pre mnohých zamestnancov bitúnku trňom v oku. Len ekonomický riaditeľ Ender dokáže jej odlišnosť blahosklonne akceptovať. Možno preto, že sám je pre svoje postihnutie iný ako ostatní. Ani jeden z nich až do istého momentu netuší, že ich spája ešte čosi. V inom svete, mimo všetkého hmotného, v panensky tichom prostredí snívajú úplne identický sen. V podobe jeleňa a lane putujú lesom a prežívajú tie najkrajšie

momenty svojho života. Dokáže sa však ich spoločne vysnený svet pretaviť do reálnej podoby?

Príbeh vovádza diváka do bežného dňa protagonistov a do rozprávania sa ponárame v chronologickej postupnosti. Ildikó Enyedi sa vyhýba citovo podfarbeným exkurzom do minulosti, nevysvetľuje dôvody Enderovho postihnutia, Máriinej odťažitosti ani vzťahové väzby k ďalším, pridruženým postavám. Napriek tomu je zrejmé, že v prípade vedľajších postáv nejde len o náhodné stretnutia a že medzi nimi a ústrednými hrdinami je niečo osobné, až intímne (Enderova tajná milienka, Máriina návšteva psychológa, ktorý nezodpovedá jej problémom). No ak sa cez vedľajšie podnety predsa len dozvieme o Márii a Enderovi niečo viac, je to útržkovité a bez jasného konceptu a vo finále zanedbateľné, akoby ani nikto nič nepovedal, nespravil.

Celému filmu dominuje podmanivá krehkosť snehobielej Alexandry Borbély. V podaní tejto nitrianskej rodáčky pôsobí Mária presvedčivo. Nesmelými pohľadmi a strnulým držaním tela dáva talentovaná

herečka najavo, že svet jej hrdinky funguje podľa vlastných pravidiel. Mária má bližšie k nočnému, snovému svetu, je bledá ako prostredie zasneženého lesa, plachá a málovravná ako pri jemných dotykoch so svojim zvieracím druhom. Naopak Ender, ktorého stvárňuje o generáciu starší Géza Morcsányi, je viac prepojený s dňom. Jeho tvár rozrytá vráskami i telesný hendikep sú odrazom bežného sveta. Ender podlieha drobným ľudským slabostiam (nevinná lož z kamarátstva či hodnotenie ľudí na základe sympatií) a jeho konanie je odrazom sveta, v ktorom žijeme. Ona je dušou, on telom. Obaja však zanechávajú svoje pozemské schránky v neprijateľnom svete a dávajú priestor svojim snom a túžbam.

Film *O tele a duši* je vo viacerých momentoch plný kontrastov a duality. Realitu pracovného dňa na bitúnku zmáčanom krvou strieda nočný svet v panensky bielom lese. Zatiaľ čo ona placho lavíruje medzi bielymi pláštami a gumenými závesmi pod

umelým osvetlením, on sedí sám v kancelárii presvietenej slnkom... V citlivo a precízne komponovaných obrazoch dostávajú svoj „herecký“ priestor aj nemé, nič netušiace kravy, čakajúce na porážku. Úprimným, úpenlivým pohľadom nadväzujú s divákom pomyselný vzťah, ktorý o pár sekúnd neskôr strieda ten istý pohľad, ale už bez života. Režisérka necháva diváka sledovať zblízka postup úpravy mäsa a núti ho tak k zamysleniu nad krutosťou spojenou s uspokojovaním ľudských potrieb.

*O tele a duši* je v prvom rade film plný nehy a sympatického zblížovania sa dvoch existencií, ktoré v sebe nájdu zaľúbenie, no majú ťažkosti s prekonávaním hraníc. Napriek tomu môžu mať so snímkou problémy slabšie povahy pre naturalistické zobrazenie niektorých scén. Za skúšku vlastnej odolnosti to však v tomto prípade určite stojí. ▲

**O tele a duši** (Teströl és lélekőröl, Maďarsko, 2017) \_SCENÁR A RÉŽIA: Ildikó Enyedi \_KAMERA: Máté Herbai \_STRIH: Károly Szalai  
\_HŮDBA: Ádám Balázs \_HRAJÚ: Géza Morcsányi, Alexandra Borbély, Zoltán Schneider \_MINUTÁŽ: 116 min. \_HODNOTENIE: ●●●●●



▪ FOTO: Film Europe Media Company



# Poctivá sociálna dráma, nie sociálny gýč

► Marcel Šedo (poslucháč audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Hoci sa filmy filipínskeho režiséra Lava Diaza v slovenských kinách neobjavujú, v radoch objaviteľských cinefilov sa o jeho tvorbe vie. Teraz sa môže okruh zasvätencom rozšíriť. Do tunajšej kinodistribúcie totiž prichádza Diazov titul *Tá, ktorá odišla* – víťazný film vlaňajšieho festivalu v Benátkach.

Tak ako väčšina krajín juhovýchodnej Ázie aj Filipíny si dodnes nesú na bedrách historické traumy, vyplývajúce predovšetkým z koloniálnych ambícií západných mocností. Počas pravicovej diktatúry prezidenta Marcosa (podporovanej Spojenými štátmi), ktorý zaviedol v krajine stanné právo (1972 – 1981), dochádzalo k ozbrojeným zrážkam medzi vládou na jednej strane a komunistami, študentmi, moslimami a ďalšími odporcami režimu na strane druhej. Práve Marcosova diktatúra zaviničila obrovské rozdiely v životnej úrovni obyvateľstva, hospodársku stagnáciu a korupciu, ktorá postihuje krajinu dodnes.

Nečudo, že mnohí tamojší režiséri (napríklad Lino Brocka, Brillante Mendoza) sa rozhodli vo svojich filmoch reflektovať katastrofálnu sociálnu situáciu najchudobnejších vrstiev obyvateľstva. Jedným z nich je aj Lav Diaz, ktorého preslávili extrémne dlhé čiernobiele filmy – najdlhší z nich má takmer jedenásť hodín –, kde sa individuálne príbehy odohrávajú na pomerne realisticky vykreslenom pozadí filipínskych dejín. Napriek istým spoločným znakom sú však jeho snímky značne rozdielne. Kým v *Počiatkoch minulosti* vykreslil až apokalypticky pôsobiaci zánik dediny, akéhosi nemiesta uprostred džungle, v *Uspávanke pre bolestivú tajomstvá* využil expresionistické postupy a do reálnych historických udalostí španielskej koloniálnej nadvlády postupne vkladal mýtické a metatextové prvky. Preto sa netreba čudo-

vať, že jeho film *Tá, ktorá odišla* je zase trochu iný.

Žiada sa hneď dodať, že je najkonvenčnejší, ale myslím, že si takýto prívlastok nezaslúži. Je pravda, že nemá takú extrémnu dĺžku ako uvedená dvojica filmov (trvá „len“ 229 minút) a jeho dej je kontinuálnejší, naviazaný najmä na ústrednú hrdinku. Z tohto pohľadu nejde o vyslovene radikálny zážitok, skôr o poctivú nenáhlivú individuálnu a sociálnu drámu s univerzálnejšími kontúrami. Takú, ktorá by sa v nejakom lepšom paralelnom vesmíre mohla páčiť aj širšej skupine divákov.

Ocitáme sa v roku 1997, keď Filipínami otriasa „epidémia“ únosov bohatých podnikateľov a členov ich rodín. Dôvod je prostý. Podnikatelia, ktorí zbohatli na bezškrupulóznom hazarde a obchode s drogami, žijú v luxusných vilách, kým luza sa v strachu plahočí po uliciach bez nádeje na lepší život. Katastrofálne príbytky tých najchudobnejších pôsobia popri superluxusných vilách ako päst na oko, nehovoriac o tom, že aj o ne majú čoskoro prísť. Ak nám história a, žiaľ, i súčasnosť – a to nielen filipínska, ale aj tá naša – niečo ukazuje, tak to, že dlhotrvajúca nespravodlivosť a beznádej postupne eskaluje agresivitu.

Do tohto prostredia je zasadená postava bývalej učiteľky Horácie, ktorá po tridsiatich rokoch nespravodlivého väznenia musí znovuobjavovať reálny svet. Na prvý pohľad to vyzerá tak, že doň nezapadá.

Keď vidí na ulici trpiaceho, prichádza mu na pomoc, nebaží po peniazoch, a tak svojim zamestnancom a známym poskytuje značné finančné sumy, priateľom sa snaží za každých okolností pomáhať. Touto pomocou si však získava priateľstvo ľudí, ktorí by ju mohli doviesť až k vytúženej pomste. Dokonca odsúva nabok to, že jej syn sa potuluje sám po Manile. Film tak diváka núti premýšľať, čo vlastne formuje jej správanie k ostatným – či je to materinský pud, odolnosť voči bezohľadnosti tamojšej spoločnosti, alebo obyčajná sebeckosť a vypočítavosť pri priamociarej ceste za pomstou. Výsledkom je teda pomerne ambivalentný portrét ženy, ktorá môže byť len ďalšou prefíkanou manipulátorkou z prostredia vyššej vrstvy, ale aj nezištnou ochrankyňou slabých. V tomto ohľade je drobná rozhlasová zmienka o Matke Tereze veľmi výstižná.

Horácia stretáva na svojej ceste množstvo postavíček – zvyčajne takých, s ktorými sa život nemaznal, či už ide o mentálne zaostalú žobráčku, transvestitu, hrbáča, fyzicky poznačenú predavačku v Horáciinom bufete, alebo chudobné mnohodedné rodiny zo slumov. Je jasné, kto na Filipínach najčastejšie končí na ulici, kde nie je v noci núdza o znásilnenia, bitky a vraždy. Je však fascinujúce, že keď sa takíto ľudia stretnú s nejakým boháčom, pociťujú priam nábo-

ženskú bázeň, žiadny hnev. A jediným prostredím, kde sa všetky rozdiely stierajú, je kostol. Farár pristupuje s empatiou k bohatému mafiánovi i k postihnutej žobráčke.

To najlepšie na filme však je, že Diaz nevytvára sociálny gýč. Štylizovanými, veľakrát symbolickými čiernobielymi statickými obrazmi sa neusiluje vzbudzovať dojem paradokumentárneho realizmu ani skúmať prostredie slumov – to nikdy nevidíme v celku a v podstate si ho ani nedokážeme „poskladať“. Vidíme len akýsi výsek, takže funguje v režime pars pro toto ako symbolický zástupca celých Filipín. Zároveň sa sociálne prostredie dostáva do „hľadáčka filmu“ len v dôsledku individuálnych rozhodnutí hlavnej hrdinky. Ozýva sa skôr z úzadia, napríklad prostredníctvom rádia, a je iba doplnkom k príbehu o pomste, čo by nás opäť mohlo zväzdať k interpretácii, že Horácia len využíva chudobných na svoje zábery.

Prináša však záverečná pomsta hrdinke duševný zmier a pokoj? Otrepaný citát dáva v tomto prípade výstižnú odpoveď: „Kým sa vydáš na cestu pomsty, vykop dva hroby.“ Ostatne, márnosť takéhoto snaženia i celkovej politickej situácie na Filipínach najlepšie vyjadruje symbolický záver filmu. ▲

*Tá, ktorá odišla* (Ang babaeng humayo, Filipíny, 2016) \_SCENÁR, RÉŽIA, KAMERA, STRIH: Lav Diaz \_HRAJÚ: Charo Santos-Concio, John Lloyd Cruz, Michael De Mesa \_MINUTÁŽ: 229 min. \_HODNOTENIE: ●●●●●



# Veľa štvorcov v Štvorci

► Alexandra Gabrižová (absolventka audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Ruben Östlund vo víťaznej snímke festivalu v Cannes pokračuje v ironickom komentovaní sveta, ktoré je pre neho charakteristické. Symbolicky kreslí na zem štvorec reprezentujúci rovnosť a toleranciu, aby tak vzápätí dokázal pomenovať opačnú stranu tohto vymedzenia.

Zatiaľ čo predošlý Östlundov film *Vyššia moc* sa venuje dekonštrukcii útvaru rodiny, v *Štvorci* sledujeme na dominantnej ploche psychologický profil individuálneho hrdinu. Christian je hlavným kurátorom uznávanej galérie moderného umenia X-Royal. Do jej priestorov vkročia bežní návštevníci iba sporadicky alebo keď použijú nesprávnu odbočku cestou na hrad. Pri súčasnom umení sa občas stáva, že ráno upratovačka povysáva hlavný exponát. V *Štvorci* je to podobné s nainštalovanými kôpkami hlíny od fiktívneho umelca, ktoré sa dajú vnímať ako alúzia na diela Roberta Smithsona či súčasného autora Olafura Eliassona alebo ako prostá špina, ktorú treba odpratáť. Už samotný priestor honosnej vybielenej galérie bez okien je určitým štvorcom, kockou, bublinou pre elitu, ktorá mnohým ľuďom naháňa strach.

Don Thompson opisuje takzvanú etiketu vstupnej haly takto: „... *náznak polibku, nejdřív na levé líčko, potom na pravé, pokud jsou oba zdravotelé mužského pohlaví, je potřeba potřást rukou, volnou rukou uchopit paži druhého těsně nad předloktím a prohlásit, vy tak dobře vypadáte' a já jsem tu kvůli tomu Rothkovi' (nikdo už se nebude dál ptát). Potom se máte zahledět společníkovi přes rameno,*

*jako by ste hledali starého přítele. To mu poskytnete příležitost učinit totéž a postoupit dál. Nikdo se neptá na jména, mnohým se uleví, že se jim podařilo uniknout, aniž by museli přiznat, že si nevzpomínají, s kým měli tu čest.“* (Don Thompson, *Jak prodat vycpaného žraloka za 12 milionů dolarů: Prapodivné základy ekonomiky současného umění a aukčních domů*. Zlín: Kniha 2010) Presne tento svet patrí Christianovi. Je to trh, ktorému rozumie. Organizované diskusie, performance, ktoré sa snažia redefinovať – alebo aspoň pomenovať – súčasné umenie, ulahodiť pri tom sponzorom aj náročným konzumentom umenia. Na druhej strane stoja horliví marketingoví stratégovia, vymýšľajúci virálnu kampaň s cieľom privábiť médiá a širokú verejnosť. Christianovo testovanie odolnosti jeho „osvedčeného“ publika však smeruje až k performance ukrajinského umelca, ktorý sa extrémne zžil s rolou zvierata z džungle. A film kladie otázku: Netreba mať niektoré hranice predsa len vytýčené, aby sme vedeli odlíšiť, v ktorom okamihu sa blížila k morálnemu úpadku?

„Lavínu“ kauzalít spúšťa v *Štvorci* takmer nenápadné olúpenie Christiana. To naruší jeho komfort-

nú zónu a sebaistotu, ktorou zvyčajne disponuje. Jeho následné rozhodnutia, vykonané pod nátlakom a nepremyslene, sa ukážu ako síce efektívne, no dvojsečné. V čím krízovejších momentoch sa hlavný hrdina ocitá, tým klaustrofobickejšie sú obrazy rámované a neobsahujú žiadny viditeľný únikový východ – ide o uzavreté schodiská, dlhé chodby s blakajúcim osvetlením, členité priestory nákupných centier. V exteriéroch dominuje špina, disharmónia farieb a tvarov, chudoba. Štvorce fyzické aj psychické. Galéria zdanlivo poskytuje čistotu a jednoduchosť, no aj tam prenikajú rušivé prvky prostredníctvom systematicky otravných kontrapunktických ruchov.

Je nesporné, že Östlund brilantne ovláda filmovú reč. S vizuálom (kamera Fredrik Wenzel), ruchmi (Andreas Franck) i hudbou narába minimalisticky, efektne. Prekvapivo však miestami sklzáva k moralizovaniu, ktorému sa vo svojich predošlých (piatich celovečerných) filmoch vyhýbal. Otázne je, či sa tomu pri pokuse o obsiahnutie toľkých dôležitých tém dalo vyhnúť. Sloboda slova, kultúra virálnych sen-

zácií, vzpieranie sa štvorcom vo formách separátnych kategórií, morálna rola otca – potenciálneho partnera – nadriadeného, otázka viny jednotlivca aj viny kolektívnej, inštitucionalizované umenie žijúce vďaka donorom, polemika nad definíciou súčasného umenia. Hoci je scenár (Ruben Östlund) mimoriadne perfekcionista a kvalitne zrežovaný, s divákom komunikuje až nadmieru úpenlivo, aj za cenu občasnej afektívnej štylizovanosti. A v dôsledku doručenia čo najširšieho spektra informácií sa stáva, že niektoré z epizódnych postáv sa menia na karikatúry.

Od úvodnej sekvencie, keď spred historickej budovy štokholmského paláca, v súčasnosti galérie X-Royal, nešikovne odstráni sochu panovníka – prakticky ju „popraví“ – a namiesto nej tam inštalujú štvorcový rám, tlmočí Östlund naprieč celým filmom svoj ústredný motív: práve keď niečo jasne definujeme, začne sa hranica rýchlejšie stierať. ▲

**Štvorec (The Square)**, Švédsko/Nemecko/Francúzsko/Dánsko, 2017) **\_SCENÁR A RÉŽIA:** Ruben Östlund **\_KAMERA:** Fredrik Wenzel

**\_STRIH:** Jacob Secher Schulsinger, R. Östlund **\_HRAJÚ:** Elisabeth Moss, Claes Bang, Dominic West, Terry Notary

**\_MINUTÁŽ:** 142 min. **\_HODNOTENIE:** ●●●●



# Červenej labyrint sveta a raj srdca

► Jaroslav Hochel ( filmový publicista )

Česko-slovenský dokumentárny film *Červená* mal oficiálnu premiéru tohto roku na festivale Pražská jar. Siedmeho septembra vstúpil do riadnej distribúcie v Česku i na Slovensku. Pri jeho tvorbe sa stretli dve vyhranené osobnosti: dokumentaristka Olga Sommerová a legendárna operná speváčka a herečka Soňa Červená.

Sommerová týmto filmom pokračuje v línii portrétov pozoruhodných žien, ktoré dosiahli špičkové profesionálne úspechy a zároveň osudovo narazili na problémy súvisiace s politickým režimom (Věra Čáslavská, Marta Kubišová). Podobne ako v týchto tituloch sa pokorne drží v úzadí a necháva zvolenú osobnosť vyniknúť v jej plnej sile, kráse a bohatosti života. Rozdiel je v tom, že kým Čáslavská a Kubišová sa „nepohodli“ „iba“ s komunistickým režimom, život Sone Červenej ovplyvnila aj fašistická totalita.

Formulácia, že niečť život odráža „veľké“ dejiny, vyznieva niekedy ako klišé, ale v prípade Sone Červenej platí na sto percent. Sommerová to aj využíva, keď jednotlivé dejinné obdobia uvádza archívnymi zábermi. Nejde o samoúčel, všetky zachytené udalosti naozaj ovplyvnili život protagonistky. V období Protektorátu sa obaja jej rodičia ocitli v koncentračných táboroch, po Februári 1948 sa jej matka i ona sama stali objektmi záujmu Štátnej bezpečnosti, čo mladej herečke a speváčke natoľko komplikovalo slubne sa rozbiehajúcu kariéru, že to riešila odchodom z Prahy do Brna a potom na základe ponúknuťých angažmánov do východného Berlína a Salzburgu; po emigrácii bola členkou operných súborov v Západnom Berlíne, vo Frankfurte nad Mohanom,

v San Franciscu. Po Nežnej revolúcii, keď sa už mohla vrátiť do vlasti, prijala ešte ponuku na účinkovanie v hamburskom divadle Thalia, kde pôsobila desať rokov, a až na začiatku nového milénia sa postavila na vysnívané dosky Národného divadla.

Sommerová zvolila v podstate veľmi jednoduchý koncept: Soňa Červená sa ocitá na reálnych miestach, ktoré boli dôležité pre jej kariéru alebo osobný život, a spomína. Režisérka využíva aj archívne zábery súvisiace s umeleckým pôsobením protagonistky. Nejde však o prosté striedanie archívnych a súčasných záberov; mágia starších obrazovo-zvukových záznamov a súčasná skvelá fyzická i psychická kondícia a prirodzené, civilné vystupovanie umelkyne umožňujú vytvoriť pozoruhodné sekvencie, keď sa minulosť a súčasnosť prelínajú. Až mrazivý výsledok dáva táto metóda v sekvencii, kde sa autentické zábery zo súdneho procesu s Miladou Horákovou striedajú s umeleckým zobrazením tohto procesu v podobe „dokumentárnej opery“ *Zíttra se bude...* s Červenou v hlavnej úlohe.

Sommerová účinne využíva paradoxy, ktorých nájdeme v živote Sone Červenej nadostač. Archív bezpečnostných zložiek, obsahujúci aj spisy vedené proti jej matke a proti nej samej, sa dnes nachádza

v dome, ktorý rodine kedysi patril. Na javisko Národného divadla, kde jej komunisti v 50. rokoch znemožnili angažmán, sa postavila až o polstoročie neskôr vo veku, keď sú iné speváčky už na odpočinku. Umelkyňa, ktorá si v emigrácii zakázala „stýskání“ a nikdy nepoznala pocit domova, odrazu pri pohľade na Vltavu takmer pošepe: „Tak to je doma.“ A azda najväčším, iba interpretacne domýšľaným paradoxom je, že Soňa Červená je nositeľkou priezviska znamenajúceho zároveň farbu považovanú za symbol komunizmu, ktorý tak negatívne ovplyvnil jej život.

Červená je úprimná a nesentimentálna, aj keď hovorí o tých najintímnejších veciach – o (ne)vzťahu s odťažitou matkou, o manželovi, ktorý po Februári 1948 po vzájomnej dohode odišiel do emigrácie, o neskoršej láske, ktorá sa tridsať rokov musela odohrávať zväčša len na diaľku. A nechýba jej ani humor, napríklad keď v súvislosti s neprihláseným vynálezom poznamená, že jej prastarý otec bol „trošku lakomej“ alebo keď rozpráva príhodu, ako prišla na konkurz k Voskovcovi a Werichovi so svojím komeršpanielom.

Sommerová sa vyhýba prílišnému inscenovaniu,

a ak už túto metódu použije, vďaka Červenej hereckému nadaniu to nie je okaté – ako keď sa prihovára vlastnej bronzovej hlave z čias mladosti, aby ju neskôr „zobrala na výlet“ a napokon „vysadila“ z auta ako symbolickú rozlúčku s minulosťou – najprv však hlave šibalsky pokynie, akoby snád mala z auta vystúpiť sama. Veľmi nenápadne, ale pôsobivo sú inscenované aj zábery, ktorými režisérka akoby vyjadrovala, že pri všetkom úspechu a sláve bola protagonistka predsa len svojím spôsobom osamelá – nechá ju kráčať celkom samu po roztlahom priestranstve niekdajšieho koncentračného tábora (kde väznil jej matku) či sedieť v inak úplne prázdnej reštaurácii (kde sa lúčila s otcom pred emigráciou). Soňa Červená hovorí aj o najtragickejších okamihoch svojho života s nesmiernym nadhľadom – ostatne, celý film je rámcovaný scénou inštalácie jej náhrobného kameňa, ktorý si umelkyňa sama objednala (!). Aj s vedomím konca, ku ktorému skôr či neskôr dospeje každý človek, táto neuveriteľne noblesná, elegantná a šarmantná dáma vo veku takmer 92 rokov o smrti hovorí: „... nespěchá to.“

□ Rozšírenú verziu textu čítajte na [www.filmsk.sk](http://www.filmsk.sk).

**Červená** (Červená, Česko/Slovensko, 2017) \_SCÉNÁR A RÉŽIA: Olga Sommerová \_KAMERA: Olga Špátová \_STRIH: Jakub Hejna  
\_MINUTÁŽ: 83 min. \_HODNOTENIE: ●●●●●



# Nina oslovuje bez doslovnosti

► Erik Binder (poslucháč audiovizuálnych štúdií FTF VŠMU)

Mladé hrdinky sú v súčasnej vlne slovenskej sociálnej drámy v kurze. Lehotského celovečerný debut *Zázrak*, Grófovej *Až do mesta Aš*, Liovej *Dom* a tohtoročná *Piata loď* alebo Nvotovej *Špina* predstavujú viacrozmerné ženské charaktery. Ťažko povedať, či ide o trend, alebo je to len zhoda okolností. Možno je to spôsobené iba tým, že ženy to majú už od detstva v živote predsa len ťažšie a diváci sa tak ľahšie stotožnia s ich osudmi a prejavujú väčšiu empatiu a súcit. O to pozoruhodnejšie je, že Lehotský sa po možno až príliš depresívnom *Zázraku* nevydal vo svojej novinke *Nina* na pole čistokrvnej sociálnej drámy.

Nina je jedenásťročná slečna, ktorá miluje plávanie a nenávidí, respektíve nechápe matematiku. Jej rodičia – zhruba na prahu štyridsiatky – sú v rozvodovom procese a Nina sa ocitá v striedavej opatere. Mama je z hľadiska ekonomického zabezpečenia o niečo úspešnejšia, pretože pracuje v Rakúsku, býva v rodinnom dome a pokúša sa o budovanie nového vzťahu s kolegom. Otec je žeriavnikom v bratislavskom prístave a dcérine návštevy jeho pracoviska patria k tým najnáladovejším a najelegantnejšie nakrúteným scénam filmu. Počas celej jeho dĺžky sledujeme prevažne prestrihy z domu, z prístavu, z otcovho provizórne zariadeného bytu a z plavárne. Keďže Nina je neustále na cestách medzi obojoma „domovmi“ a plavárňou, kamera sa umne zameriava aj na klaustrofóbné zábery z oboch áut. Práve veľké detaily tváří v stiesnenom priestore dodávajú dialógom počas ďalšieho núteného presunu z miesta na miesto dramatickosť.

Juraj Lehotský sa zámerne vyhýba finančným otázkam, rozpadnutá rodina sa nenachádza v zložitejšej ekonomickej situácii a toto autorské rozhodnutie má svoje opodstatnenie a logiku. Po prvé, hrdinov si môžeme rýchlo zaradiť do bratislavskej (viac-menej) strednej vrstvy – v takomto prostredí na nás ich osudy pôsobia uveriteľnejšie a nejeđen divák-rodíč si uvedomí, že v podobnej situácii by sa mohla kedykoľvek ocitnúť aj jeho rodina. Po druhé, objektom autorského záujmu sa stáva psychologické rozpoloženie dieťaťa (ale aj rodičov), túžiaceho po pokojnom a láskyplnom živote v kompletnej rodine. Nina nie je obeťou školskej šikany, neprežíva prvú lásku, nepociťuje zúfalú absenciu finančných zdrojov. Režisér si tak v pozícii spoluscenáristu (s Marekom Leščákom) nezasahuje do psychologického konceptu filmu zbytočnými prvoplánovými a divácky atraktívnymi odbočkami.

Už od úvodných scén sa ocitáme spolu s Ninou

takpovediac uprostred a v plnom prúde diania. Vďaka šikovne koncipovanej expozícii rýchlo prídeme na to, ako sa veci majú a ako sa kto cíti. Viac informácií v sujete koniec-koncov ani nepotrebuje. Ako diváci totiž vychádzame zo skúseností z reálneho života a otázka, aké konkrétne dôvody predchádzali rozvodu v modernej slovenskej rodine, je pre psychické rozpoloženie dieťaťa viac-menej bezpredmetná. Samozrejme, pokiaľ nejde o prípad domáceho násillia a agresivity, keď by bol rozvod vyslobodením. Prekreslenie jednotlivých charakterov k ničomu podobnému nenabáda, láska oboch rodičov k Nine je od začiatku nespochybniteľná, a to nezávisle od toho, čo si o jej „sebeckosti“ – najmä v matkinom prípade – budeme myslieť. Pre Lehotského je predpoklad životných skúseností potenciálneho publika smerodajný a *Nina* vďaka tomu nikdy neskĺzne k zbytočnej doslovnosti. Preto sa nedozvieme nielen to, čo rozchodu predchádzalo, ale ani

to, čo sa bude odohrávať po skončení filmu. Skladanie v podstate nekonečných možných variantov fabuly sa ukazuje ako jasný autorský zámer smerom k obecnstvu a môže priniesť tak intelektuálne potešenie, ako aj určitú frustráciu z nevypovedaného. Možno to je príčinou, prečo sa bude *Nina* páčiť viac skúsenejším ľuďom v strednom a staršom veku. Sujet je v tomto prípade iba akýsi návod na zostavenie si celkového, oveľa komplexnejšieho obrazu osudov jednej rozpadnutej rodiny.

Lehotský dokonale prispôsobuje audiovizuálnu formu filmu obsahu scenára. Ako spoluautor veľmi dobre vie, čo chce povedať, a často vypovie veľa iba prostredníctvom obrazu a zvuku. Za zmienku stojí premyslená strihovú skladbu niektorých scén, viackrát sme svedkami krátkych prestrihov záberov osamelej mamy, osamelého otca a osamelej dcéry v polodetailoch alebo detailoch. Lepšie sa izolácia jednotlivých postáv, pôvodne fungujúcich

v jednej rodine, vyjadriť nedala. Spoločné a pravdepodobne nenávratné chvíle šťastia sa nám pripomínajú iba cez fotografie a ťažko rozoznatelné videá na mobile. Zvolený štýl a tmavšie tónovanie obrazu vytvára jednotnú atmosféru diela a v niektorých momentoch – napríklad v spomenutom prístave – začne prevládať akási príjemná melanchólia. Nie div, že sa tam Nina cíti lepšie ako v uzavretých priestoroch. Samozrejme, s výnimkou bazéna – metafory úniku, ale aj hrdinkinej bojovnosti a schopnosti plávať či skôr „neutopiť sa“ v reálnom živote, ktorý sa vymyká jej a našim predstavám o dokonalom šťastí. Film tak aj napriek menšiemu počtu postáv nikdy nepôsobí ako „sfilmované divadlo“.

Odsek o hereckých výkonoch by sme mohli skrátiť strohým konštatovaním, že kastíng vyšiel perfektne. Bibiana Nováková ako Nina, Petra Fornayová ako mama a Robo Roth ako otec vďaka vyzretému scenáru vedia, čo hrať, a typologicky sa do náročných úloh „príčetných, uvedomelých ľudí v neľahkej životnej situácii“ hodia. Pre kritickú obec by mohlo byť zaujímavé priebežne sledovať spoluprácu Lehotský – Roth. *Nina* určite nie je „Zázrak 2“, Robert Roth hrá diametrálne odlišnú rolu ako vo filme z roku 2013 a niet dôvodu toto spojenectvo pri budúcom projekte Juraja Lehotského prerušovať.

Ak sa jednoducho pýtate, či je režisérova novinka

lepšia ako jeho hraný debut, odpoveď bude šťastie tkvieť vo vašich žánrových preferenciách. Rodinná dráma z nižšej strednej vrstvy či ťaživá sociálna dráma z okraja spoločnosti? Dôležitejšie je konštatovanie, že Lehotského scenár a réžia pôsobia tentoraz vyzretejšie, hoci k „dokonalosti“ ešte stále niečo málo chýba. Mohol by ju dosiahnuť tretí film s ďalšou charizmatickou hlavnou ženskou hrdinkou a trochu odvážnejším odklonom od formálnych trendov súčasného festivalového filmu k ešte výraznejšiemu, viac vyčlenenému autorstvu. Všetky kroky boli zatiaľ urobené správnym smerom.

*Nina* prichádza do kín v čase, keď sa po rokoch mizérie začína slovenskej kinematografii dať nelen z umeleckej, ale aj z komerčnej stránky. Úspechom v kinách sa nepýšia iba čisto vy kalkulované diela typu *Všetko alebo nič*, slovenský divák prejavuje záujem aj o náročnejšie snímky domácej produkcie. Ostáva len dúfať, že sa na tejto vlne zvezie aj remeselne veľmi slušne nakrútená *Nina*. Absencia financií je tu nahradená/kamuflovaná vhodným výberom exteriérov a z filmu dýcha silný genius loci hlavného mesta. Ak sa teda riadite heslom „Byť Bratislavčanmi nás baví“, jesenná návšteva *Niny* v kine je nutnosťou, pre mimobratislavských divákov zase výrazným odporúčaním. ▲



**Nina** (Slovensko/Česko, 2017) \_**RÉŽIA:** Juraj Lehotský \_**SCENÁR:** Marek Leščák, J. Lehotský \_**KAMERA:** Norbert Hudec \_**STRICH:** Radoslav Dubravský \_**HUDBA:** Aleš Březina \_**HRAJÚ:** Bibiana Nováková, Robert Roth, Petra Fornayová, Josef Kleindienst, Miroslav Pollak, Simona Kuchynková \_**MINUTÁŽ:** 82 min. \_**HODNOTENIE:** ●●●●

■ FOTO: Film Europe Media Company

## Rozdali sa Igrice

V Bratislave sa 28. 9. slávnostne odovzdávali už po 28. raz Igrice, národné tvorivé ceny Slovenského filmového zväzu, Únie slovenských televíznych tvorcov a Literárneho fondu za audiovizuálnu tvorbu uplynulého roka. Cenu za hranú tvorbu pre kiná získal Martin Štrba za kameru vo filme *Masaryk* (r. J. Ševčík), cenu za filmovú a televíznu dokumentárnu tvorbu režisér Miro Remo za film *Richard Müller: Nespoznaný* a cenu za animovanú tvorbu Vanda Raýmanová za réžiu seriálu *Drobci*. Igrica za ženský herecký výkon získala Zuzana Mauréry, ktorá stvárnila hlavnú postavu v dráme *Učiteľka* (r. J. Hřebejk), a cena za najlepší mužský výkon poputovala do rúk Ivana Romančíka za film *Manžel Ján s rodinou* (r. P. Čižmár). Súčasťou ocenení sú aj tvorivé prémie. Tento rok ich získali režiséri Stanislav Párnický za rozprávku *Zázračný nos*, Peter Praus za dokument *Zem, ktorá hľadá svoje nebo*, Martina Mikušová za animovanú snímku *Chilli*, Jan Bubeníček za animované *Smrteľné historky*, Jana Bučka za dokument *Prvá: Izabela Textorisová* a Juraj Nvota za dokument *Masky: Juraj Steiner*. Tvorivé prémie si odniesli aj herci: Zuzana Kroneřová a Marián Geišberg za film *Červený kapitán* (r. M. Kollár), Anna Šišková a Vladimír Jedlovský za seriál *Tajné životy II* (r. J. Sebechlebský). Špeciálne uznanie poroty udelili in memoriam Ladislavovi Chudíkovi za stvárnenie farára Janetku v triléri *Červený kapitán*. Ceny Jána Fajnora, určené tvorcom do 35 rokov, získali Pavol Čižmár za réžiu filmu *Manžel Ján s rodinou*, Pavel Smejkal a Peter Zakuťanský za réžiu dokumentu *Iná hudba* a Eva Sekerešová za réžiu animovaného filmu *Jahodové dni*. Cenu za celoživotné dielo udelili tvorcovi animovaných filmov Františkovi Jurišičovi. Zvláštne uznanie poroty producentovi putovala do RTVS.

Po 25. raz sa zároveň udeľovali Ceny slovenskej filmovej kritiky. V kategórii celovečerných hraných alebo animovaných filmov s vlnajúcou kinopremiérkou zvíťazila *Učiteľka*. Z dokumentárnych filmov ocenili *Slobodu pod nákladom* (r. P. Barabáš). V kategórii filmová kritika a publicistika udelili členovia Klubu filmových novinárov cenu Zuzane Mojžišovej. Najlepším zahraničným filmom v slo-

venských kinách sa stal *Saulov syn* (r. L. Nemes) a cenu získal aj jeho distribútor, spoločnosť Film Europe Media Company.

► ZS

## Kinobus (nielen) filmový festival

„Len mierne nostalgická jazda slovenským vidiekom, snorenie po klasických kinosáloch a zľahka nevyspytateľná vlastivedná výprava.“ Takto na svojej webovej stránke už po štrnásty raz lákali návštevníkov organizátori festivalu Kinobus, ktorý sa tento rok uskutočnil od 31. 8. do 4. 9. v Novej Dubnici, Dolnej Súči, Valaskej Belej a Chynoranoch. Keďže Kinobus je nielen filmový festival, už tradične sa okrem projekcií konalo množstvo sprievodných akcií, medzi ktorými bolo spoznávanie architektúry Novej Dubnice prostredníctvom komentovanej prehliadky Petra Szalaya, performance Matúša Kobilku a mužskej speváckej skupiny z Dolnej Súče alebo koncert s hudbou Filipa Glassa vo Valaskej Belej.

Úloha Kinobusu v slovenskom audiovizuálnom prostredí je nezastupiteľná. Dostáva totiž klasické filmové umenie do regiónov, navyše do priestorov, ktoré kedysi patrili filmu, no v rámci transformácie zanikli alebo prestali fungovať. Tým osloví najmä lokálne publikum s nostalgickým vzťahom k týmto kinám. Kinobus takéto zariadenia mapuje a podnecuje diskusiu o ich opätovnom využívaní. Aj vďaka jeho iniciatíve sa tento rok podarilo opraviť premietačky a znovu sprevádzkovať kino Panorex v Novej Dubnici, kde počas Kinobusu prebiehala aj prehliadka panoramatických 70 mm filmov (premietli sa okrem iných filmy *Kozorožec 1*, *Batman* alebo *Cigáni idú do neba*). V niektorých mestách aktivity Kinobusu vítajú a snažia sa o ich dlhodobé udržanie – napríklad vlni festival premietal v amfiteátri v Tlmačoch, mestu sa nápad jeho obnovy zapáčil a tento rok sa v tamojšom amfiteátri už konali projekcie počas celého leta.

Každý, kto aspoň raz navštívi Kinobus, ocení jeho výnimočnú atmosféru a prepäžanie účastníkov festivalu s miestnymi obyvateľmi.

► Peter Badač





### Michal Michalovič (ed.): Nemecká jeseň

(Slovenský filmový ústav v spolupráci s Goetheho inštitútom, Bratislava 2017)

V Kine Lumière v Bratislave pokračuje filmová prehliadka Nemecká jeseň (organizovaná Slovenským filmovým ústavom v spolupráci s Goetheho inštitútom), ktorá potrvá až do 19. decembra, a pri tejto príležitosti vychádza aj rovnomená publikácia. Po úvode editora knihy Michala Michaloviča z oddelenia vedy a výskumu SFÚ, ktorý je zároveň kurátorom prehliadky, otvárajú publikáciu štúdie Antona Kaesa (*Nový nemecký film*) a Thomasa Elsaessera (*Maratónec. Tvrdohlavá vytrvalosť Alexandra Klugeho, všestranného majstra stratéga nemeckej kinematografie*). Nasleduje rozhovor s nemeckým režisérom Alexandrom Klugem a séria pôvodných rozhovorov s viacerými tvorcami z regiónu strednej Európy, ktorí nejakým spôsobom participovali na snímkach tzv. nového nemeckého filmu. Ide o rozhovory so slovenskou herečkou Janou Plichtovou, ktorá účinkovala vo filme Wernera Schroetera *Deň idiotov* (1981), s českým kameramanom Ivanom Šlapetom, poľským hercom Danielom Olbrychským, poľským režisérom Krzysztofom Zanussim a napokon s nemeckým kameramanom Jörgom Schmidtom-Reitweinom.

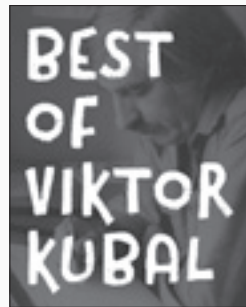


### Mylène Bressonová (ed.): Bresson o Bressonovi. Rozhovory (1943–1983)

(preklad a doslov David Čeněk, Casablanca, Praha 2016, 304 strán)

Významný francúzsky režisérsky solitér Robert Bresson (1901–1999) vytvoril v svojom systéme asketického, až tézovitého rozprávania rad majstrovských, spirituálne a skepticky pôsobiacich filmových podobenstiev. Popri prístupe k obrazu, detailu, montáži či rytmu bol jeho štýl unikátny odpsychologizovaným, striktno „modelovým“ herectvom. Z rozhovorov, ktoré inak zväčša mlčanlivý režisér poskytol v rokoch 1943 až 1983, vznikol v roku 2013 chronologicky radený knižný súbor. Zostavila ho vdova po Bressonovi, ktorá bola asistentkou pri viacerých jeho filmoch a v roku 2014 bola hosťom LFŠ v Uherskom Hradišti. Rozhovory približujú režisérovo uvažovanie o témach, ktoré v ňom rezonovali pri vzniku jednotlivých diel. Ako vhodný doplnok knihy poslúži staršie české vydanie výberu z Bressonových úsečných, esejisticky formulovaných postrehov *Poznámky o kinematografu* (Dauphin, 1998). Všetko dôležité o ňom obsahuje český web [www.nostalghia.cz/bresson/](http://www.nostalghia.cz/bresson/), o dve české vydania DVD s Bressonovými filmami *A čo d'alej*, *Baltazar?* a *Muška* sa v roku 2010 postarala Zóna-Aerofilms.

► dan, Peter Ulman



### Best of Viktor Kubal

(Slovenský filmový ústav)

Tento rok si pripomíname dvadsiate výročie smrti kľúčovej osobnosti slovenskej animovanej tvorby Viktora Kubala a Slovenský filmový ústav pri tejto príležitosti vydáva trojdielnu kolekciu blu-ray a DVD nosičov. V októbri sa do predaja dostanú blu-ray nosiče a do konca roka aj DVD. Kolekcia sa skladá z troch diskov – na prvom je Kubalov celovečerný film *Zbojník Jurko* (1976), na druhom *Krvavá pani* (1980) a na treťom súbor krátkych animovaných titulov vo výbere Rudolfa Urca (*Studňa lásky, Zem, Dita na pošte, Janko Hraško u kúzeľníka, Šach, Kino, Jedináčik, Čo sa stalo Janíkovi na ceste, Selekcia, Meteorológ, Na pravé polunie, Idol*) spolu so stredometrážnou *Marcipánovou komédiou* (1987). Všetky filmy prešli procesom digitálneho reštaurovania a na blu-ray nosičoch sú vybavené slovenskými, anglickými, nemeckými, francúzskymi, španielskymi, talianskymi a ruskými titulkami, ako aj slovenskými titulkami pre nepočujúcich a audiokomentárom pre nevidiacich. Súčasťou kolekcie bude aj štúdia Rudolfa Urca, ktorý okrem iného píše, že Kubalovo „posolstvo skutočné hodnoty zviditeľňovalo a všetko podenkové a hlúpe demaskovalo“.

► dan, miro



### Masaryk

(Magic Box Slovakia)

Jan Masaryk, syn prvého československého prezidenta Tomáša Garrigua Masaryka, je všeobecne známa osobnosť, ale časť jeho života a najmä jeho smrť sú zahalené tajomstvom. Scenáristi Petr Kolečko, Alex Koenigsmark a Julius Ševčík – posledný z nich je aj režisérom – sa v historickom životopisnom filme *Masaryk* (2016) slovensko-českej koprodukcie sústredili len na krátky životný úsek veľvyslancu a neskôr československého ministra zahraničných vecí medzi udalosťami pred Mníchovskou dohodou a vytvorením československej exilovej vlády v Londýne. Ambiciózný projekt, ktorý síce vychádza zo skutočnosti, ale tú dopĺňa fikcia, stavia na hereckých výkonoch Karla Rodena ako Jana Masaryka a Oldřicha Kaisera ako prezidenta Beneša. Výborné je aj vykreslenie dobovej atmosféry a kamera Martina Štrbu. *Masaryk* získal 12 ocenení Český lev a 8 slovenských národných filmových cien Slnko v sieti. Film s obrazom vo formáte 16 : 9 je na DVD so zvukom DD 5.1 a DD 2.0 a na blu-ray nosiči so zvukom DTS-HD MA 5.1. Oba nosiče sú s voliteľným slovenským audiokomentárom pre nevidiacich, s českými a slovenskými titulkami i s českými a slovenskými titulkami pre sluchovo postihnutých. Ako bonusy sú na nosičoch trailer a teaser.

INTERVU



### kameraman Richard Žolko

Mám roztočený projekt *Kto bude ďalší* o šíkanke a vplyve internetu na mladých ľudí. Zároveň pripravujem pilotný projekt k seriálu o mladých ľuďoch, ktorí sa dostali do problémov a ostali na okraji spoločnosti. Robíme obliadky a pracujeme na technickom scenári. Skončili sa prázdniny, začne sa vyučovanie na VŠMU, kde mám štvrtákov v ročníku. Pripravujem pre nich semestrálne cvičenia. Koncom roka sa chystá podujatie Kamera 2017, tak sa venujeme jeho príprave a snažíme sa zohnať finančné prostriedky na jeho realizáciu



### hudobný skladateľ Miroslav Tóth

Mám rozvrhnutú prácu na troch filmoch. Pri filme *FREM* (r. V. Čákanyová) by som chcel zachytiť sonický aspekt exteriérových a interiérových zvukových realít. Jedna časť deja sa bude odohrávať v Antarktíde. Prostredníctvom špeciálnych mikrofónov a následnej spektrálnej analýzy chcem preniesť zaznamenané zvuky do sláčikového orchestra. Pri filme *Posol* (r. I. Ostrochovský) sme vo fáze prvých náčrtov. Hudba má podporiť dramatickú líniu melodickými klastrami, zároveň vytváram hudbu pre akordeón. K filmu *Cesta do nemožna* (r. N. Držák) si zatiaľ robím prehľad o pouličnej, barovej a populárnej európskej hudbe zo začiatku 20. storočia.



### režisér a animátor Andrej Kolencik

So scenáristkami Annou Fífkovou a Zuzanou Dzurindovou sme uzavreli scenár na televíznu minisériu *Mohyla*, ktorú budem režírovať a produkuje ju Cinetype. Nakrúcať budeme budúci rok a na obrazovkách by sa mala objaviť v roku 2019. Okrem toho dokončujeme s Jurcom Šlaukom scenár absurdnej komédie *Odbočte vpravo!* (predtým *History z Mileticky*), s ktorým sme absolvovali Midpoint a s ktorým nám dramaturgicky pomáha Ivo Trajkov. Pod mojou značkou Admiral Films ešte vyvíjame film *Biely kôň* spolu so scenáristom Jakobom Medveckým. Ide o príbeh podľa skutočnej udalosti. Medzičas mi vyplňa tvorba spotov, videoklipov a ilustrácií.



# Pomalované vtáča pritiahlo herecké hviezdy

► Zuzana Sotáková

Ako prvý na svete získal práva na knižný bestseller *Pomalované vtáča*. Režisér Václav Marhoul po rokoch snáh a príprav začal nakrúcať jeho adaptáciu. Do koprodukčného projektu s minoritnou účasťou Slovenska sa mu podarilo získať hviezdy ako Udo Kier, Harvey Keitel, Stellan Skarsgård či Alexej Kravčenko.

„Teraz som býval u mlynára, ktorému vidiečania hovorili Žiarlivec. Bol ešte mlčanlivejší, než bolo v tej oblasti zvyčajné. Aj keď ho navštívili susedia, len ticho sedel, občas si chlipol pálenky, inak len zamyslene zísal na vysušenú muchu prilepenú na stene a občas mu z úst vypadlo jedno či dve slová.“ Takto sa začína štvrtá kapitola knihy poľského spisovateľa Jerzyho Kosińskiego *Pomalované vtáča*. A práve táto pasáž sa v júni nakrúcala na Slovensku, v mlyne pri Tomášove. Bude súčasťou česko-ukrajinsko-slovensko-poľského filmu režiséra Václava Marhoula.

Drsné zážitky z konca druhej svetovej vojny, ktoré plnia dvadsať knižných kapitol, rozpráva malý židovský chlapec. Pred obľudným vyhladzovaním Židov ho rodičia chceli uchrániť tak, že ho poslali k tete na vidiek kamsi do východnej Európy. Jeho opatrovníčka však nečakane zomiera a chlapec je nútený pretĺkať sa sám nepriateľským svetom, v ktorom o prežitie bojuje s poverami a predsudkami miestnych dedinčanov. „Tento román je tak neuveriteľne obrazotvorný, že mi pri jeho čítaní už od samého začiatku začala naskakovať jednotlivé zábery, obrazy, atmosféry. Pochopil som, že držím v rukách materiál, ktorý

prosí o sfilmovanie. Druhým impulzom, prečo sa tomuto príbehu venovať, bolo to, že ma iritoval. Jeho čítanie ma viedlo naozaj po temných chodníkoch a problém, ktorý sa v knihe opisuje, ma začal strašne zaujímať. Ten zápas medzi dobrom a zlom v dieťati, keď dobro v skutočnosti nevíťazí. No a tretím impulzom bolo neuveriteľné množstvo ťažkých otázok, ktoré sa po prečítaní knihy vynoria a na ktoré sa ešte ťažšie hľadajú odpovede,“ rozpráva mi Marhoul na skromnej stoličke v tieni malej šopy za neustáleho kotkodákania sliepok.

Marhoul počas rokov napísal sedemnásť verzí scenára. „Najťažšie bolo uplatniť klúč, ktorý som cítil od začiatku, lebo som vedel, že ten film nemôže byť ako horor alebo prehládka násilností. Nakoniec, ja som to v tej knihe ani takto nevidel. Sú tam skryté iné veci, ktorými sa misky váh môžu vyvážiť. Nie je to len o zle, ale aj o dobre či istým spôsobom o láske. Tento chlapec napríklad hovorí, že mu chýbajú rodičia. To je krásna veta, otázkou len je, ako ju natočiť. Nakoniec som to riešil tak, že sedí na brehu potoka, kreslí si typický detský obrázok rodiny – mama, oco a on uprostred, držia sa za ruky, je tam

dom, z ktorého sa dymí, a slniečko. On ten obrázok potom pošle po hladine potoka ako odkaz na lodičke. Pri písaní scenára som dbal na to, aby som pridával na obe strany. Chcel som to vyvážiť, a nie preto, že by som bral ohľad na divákov, to nie. Išlo o to, ako som to cítil ja,“ rozvádza Marhoul.

Kým čitateľa vedie príbehom rozprávanie hlavného hrdinu, film sa postave rozprávača vyhne. Adaptácia *Pomalovaného vtáča* bude mať zároveň len minimum dialógov. Aby film nabral na surovosti a pravdivosti, nakrúca sa na filmovú surovinu a v čiernobielej verzii. Zaujímavý je aj jazyk, v ktorom protagonisti komunikujú. „Vo filme sa hovorí novoslovensky, pretože Kosiński píše, že príbeh sa odohráva niekde vo východnej Európe, kde ľudia hovorili povidným nárečím. Rozhodol som sa pre novoslovančinu, čo je akési slovenské esperanto. Chcel som, aby to bol trochu bizarný jazyk, aby nebol rozpoznateľný, a nechcel som, aby sa príbeh filmu skrz jazyk vzťahoval na nejaké konkrétne miesto. Je to univerzálny príbeh,“ približuje Marhoul.

Kým sa rozprávame, vonku prebiehajú prípravy na ďalší záber. V stiesnenom priestore medzi drevenými stenami mlyna sa hemží niekoľko ľudí. Do ich kľbka vchádza po moste svetovo uznávaný herec Udo Kier. Pre štáb mlynár. Sadá si za stôl, kým jeho filmová žena stojí obďaleč. Hlavný hrdina, ktorého hrá český chlapec Petr Kotlár, alebo Pěta, v rohu zametá zem. Je to jediná sekvenca, ktorá vzniká na Slovensku – okrem prostredia mlyna sa nakrúcala aj v štúdiách RTVS. Celkovo bude mať film sekvencií desať. Časť sa už stihla natočiť na Ukrajine, po Slovensku sa filmári presunú do Česka a Poľska.

„Knihu *Pomalované vtáča* som čítal už pred mnohými rokmi. Pre mňa bola zaujímavá aj preto, že sám som sa narodil ku koncu vojny. Tak ako hlavný hrdina aj ja som vyrastal v tom príšernom čase nacistov, ktorí ničili dediny a životy miliónov ľudí. V Amerike,

kde som strávil pár rokov, sa o tejto knihe hovorilo ako o dosť brutálnej. Ale ja ju tak nevidím. Skôr si myslím, že je plná zvláštnych príbehov o chlapcovi, ktorý uteká, aby sa zachránil. To je dôvod, prečo som prijal túto ponuku a prišiel sem hrať,“ približuje mi počas obednej pauzy Udo Kier a spokojne leží na posteli v príjemnom chládku svojho karavanu. Na tom, ako Marhoul pristupuje k filmu a ako sa rozhodol adaptovať knihu, oceňuje nielen čiernobiele spracovanie, ale aj to, že vo filme sa veľa nerozpráva. Zároveň si pochvaluje prácu s desaťročným Pětom, s ktorým sa rozprávajú po nemecky. Jeho detskú huncútsku povahu cítiť už z dialky. Pobehuje po okolí a všetkých zabáva.

Pri otázke, ako sa projekt uchopoval producersky, Marhoul iba mávne rukou a poznamená, že máme príliš málo času, aby opísal všetky peripetie. No spomenie aspoň proces získania práv na knihu. Ten trval 22 mesiacov a vyžadoval si cestu do nakladateľstva v Chicagu. „Asi najviac rozhodlo to, že som im napísal a poslal DVD svojho predošlého filmu *Tobruk*, na základe ktorého videli, ako premýšľam a režírujem. Priamo v nakladateľstve ma potom čakali traja páni v oblekoch ušitých na mieru a hodinu a desať minút ma doslova vypočúvali. No potom sa rýchlo rozhodli, že mi tie práva dajú. Následne trvalo mesiace, kým sme vyrokovali podmienky. Bolo to náročné, ale musím povedať, že aj férové. Myslí, že mi to dali z dvoch dôvodov. Po prvé: uverili, že v tom z mojej strany nie je známka špekulácie, ale že tým filmom chcem naozaj niečo povedať. A po druhé: pochádzam z východnej Európy a príbehu budem rozumieť asi viac ako režisér z Texasu,“ dodá Václav Marhoul a začína si krájať obedové čevapčiči. ▲

□ Rozšírenú verziu článku čítajte na [www.filmsk.sk](http://www.filmsk.sk).





# Súčasná pozícia Cinematiku

► Adam Straka (poslucháč audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

V dňoch 12. až 17. 9. sa uskutočnil 12. ročník MFF Cinematik v Piešťanoch. Na publikum čakalo vyše stovky hraných, dokumentárnych a animovaných filmov. Organizátori tentoraz priblížili belgickú kinematografiu a špeciálnu pozornosť venovali prostredníctvom sekcie Rešpekt svetoznámej dvojici bratov Dardennovcov.

Skladbu filmov v hlavnej súťaži Meeting Point Europe mali už tradične členovia medzinárodnej federácie filmových kritikov FIPRESCI. Je zaujímavé sledovať, ako vyzerá „objektívny“ výber najlepších titulov s výrobným rokom 2016 a 2017. Z osobného hľadiska som sa potešil snímkam *Druhá strana nádeje* Akiho Kaurismäkiho, *Elle* Paula Verhoevena a *American Honey* Andrey Arnold. Všetky tri filmy sa už slovenskému publiku predstavili. Zatiaľ čo posledná menovaná snímka už bola v kinodistribúcii, *Elle* a *Druhá strana nádeje* sa mišli v rámci festivalov, pričom Kaurismäkiho titul sa už teraz premieta v rámci Projektu 100.

Prekvapenie s negatívnym podtónom nasledovalo po zistení, že k tomu najlepšiemu údajne patrí aj film *Raw* režisérky Julie Ducournau, a teda si zasluhuje účasť v hlavnej súťaži (diváci už môžu *Raw* poznať z bežnej kinodistribúcie.) K ďalším sklamaniam sa postupne zaradili aj súťažné tituly *Mimózy* (r. O. Laxe) a *Detské ihrisko* (r. B. M. Kowalski). Druhému z nich uškodil i lektorský úvod, ktorý diváka pripravoval na „najneprijemnejší filmový zážitok života“. Očakávanie výrazného znepokojenia bolo také silné, až napokon otupilo silu prekvapenia a emočného šoku.

Kvalitou tak napokon hlavnú súťaž Meeting Point Europe prekonalala sekcia Kinema Choice. Dva filmy z tohto výberu patria spolu s Kaurismäkiho novinkou k absolútnemu vrcholu festivalu – sú to drámy *Bez lásky* Andreja Zviaginceva a *Happy End* Michaela Hanekeho, ktoré sa premietali v úplne plnej kinosále Domu umenia. Uvedenie Hanekeho filmu sprevedzalo veľké očakávania piešťanského publika, keďže ide o režiséra, ktorý už dva razy vyhral hlavnú súťaž Cinematiku.

Nemožno zabudnúť ani na festivalovú účasť slovenskej kinematografie, o ktorú bol na Cinematiku záujem. Dokazovalo to početné publikum na premiérových projekciách snímok *Nina* (r. J. Lehotský), *Dogg* (r. S. Zrebný, V. Csino, E. Bistika, J. Karásek) či minoritnej koprodukcie *Křížáček* (r. V. Kadrnka), ako aj živé diskusie s tvorcami. Paradoxne, najúspešnejšie boli filmy, ktoré začali svoju distribučnú púť dávno pred Cinematikom. Cenu primátora Piešťan si odniesol už po druhý raz vo svojej kariére režisér Miro Remo, tentoraz za film *Richard Müller: Nespoznaný*. Z opätovného úspechu v sekcii Cinematik.doc sa zase tešil Robert Kirchhoff, tvorca dokumentu *Diera v hlave*. Divákov najviac oslovil poľský titul *Umenie milovať* (r. M. Sadowska). No a hlavnú cenu festivalu si napokon odniesla snímka *Raw*, čo podčiarklo podpriemernú kvalitu hlavnej sekcie.

Napriek tomu zažíva Cinematik priaznivé obdobie a v pomyselných konkurencii ostatných slovenských festivalov sa drží v popredí. Zatiaľ čo Art Film Fest po presídlení do Košíc ešte hľadá svoju tvár, Cinematik sa vyprofiloval na udalosť s početnou a stabilnou diváckou základňou. Piešťanský festival zároveň výborne pracuje s priestormi združenými pri mestskom parku, vďaka čomu sa festivalová atmosféra kumuluje na relatívne malej ploche a funguje, čo je slabé miesto MFF Bratislava. Cinematik je dobrý festival, no pokiaľ by tento rok pridal ešte o niečo exkluzívnejší filmový obsah (spomeldzi najväčších ťahákov išlo o slovenské premiéry len v prípade Hanekeho *Happy Endu*, výtvarnej snímky *S láskou*, *Vincent* dvojice Dorota Kobiela a Hugh Welchman a dokumentu *Austerlitz* Sergeja Loznicu), už by mu nechýbalo nič. ▲

AKO ĎALEJ, ABSOLVENT?

## LENA KUŠNIERIKOVÁ

Vo Film.sk sa vraciame k staršej rubrike Ako ďalej, absolvent?, aby sme predstavili začínajúcich filmárov, zistili, aké skúsenosti získali počas štúdia a s akými predstavami a ambíciami vstupujú do profesionálneho života. Tentoraz prinášame vyjadrenia absolventky Ateliéru dokumentárnej tvorby FTF VŠMU Leny Kušnierikovej. Za svoj študentský titul **Ahoj Láska** získala v roku 2015 na festivale Áčko v Bratislave cenu za najlepší film, najlepší dokument i najlepšiu réžiu.

Štúdium dokumentárnej tvorby na Vysokej škole múzických umení bolo super. Mali sme tam veľa voľnosti a v podstate úplnú slobodu pri tvorbe. Chýbal mi však väčší dôraz na teoretické vedomosti nielen o filme, ale aj z iných oblastí, ktoré je podľa mňa dôležité aspoň trochu poznať, ako sú napríklad psychológia, cudzie jazyky, dejiny umenia a podobne.

Prvé tri roky viedol náš ročník Milan Balog. Bol veľmi prísny, vyžadoval poctivú prípravu, chcel, aby sme zakaždým vedeli vyargumentovať, čo robíme a prečo. Neobstáli sme uňho so všeobijmájacimi teoretickými výkladmi o vzdušných zámkoch, museli sme byť konkrétni. Jeho prínosom si naplno uvedomila až po skončení štúdia pri práci na vlastných projektoch. Keď som bola vo štvrtom ročníku, na katedre nastala zmena. Mohli sme si vybrať jedného pedagóga, do ktorého ateliéru chceme patriť. Vnímala som to veľmi pozitívne a zvolila som si Jara Vojteku. Obmenil sa kolektív študentov, v ktorom som dovtedy fungovala. V Jarovom ateliéri sa ocitli študenti dokumentu z rôznych ročníkov – od druhého až po piaty. Bolo to veľmi inšpiratívne a vedeli sme si navzájom pomôcť.

Najpozitívnejšie hodnotím osobné konzultácie, a to nielen s Jarom Vojtekom a Milanom Balogom, ale so všetkými pedagógmi z ateliéru dokumentárnej tvorby. Veľa sme sa rozprávali a myslím, že medzi nami vznikali v niektorých prípadoch až kamarátske vzťahy. Úprimne ich zaujímal, čo robíme, ale aj to, ako sa máme, ako sa cítíme, čo sa deje v našich osobných životoch. Mohli sme sa na nich kedykoľvek obrátiť s otázkami a oni nám vždy pomohli. Dokonca aj teraz po škole sú ochotní sa s nami rozprávať a pomáhať nám, čo si veľmi vážim. Keď mali možnosť, ponúkli nám na ukážku aj svoju prácu, no nekompensovali si na nás svoje ego, chceli, aby sme išli vlastnou cestou a držali nám pri tom palce. Za túto skúsenosť som vďačná.

Momentálne som na voľnej nohe, točím a zatiaľ chcem, aby to tak ostalo. Robím viacero projektov a sama som zvedavá, ako to dopadne. Natáčam napríklad jeden diel z cyklu *Expriemieri* a časť o kauze *pezinskej skládky* do cyklu *Biele vrany* a *hrdinovia* medzi nami. ▲

▪ FOTO: Nina Mikušková

► spracovala: Zuzana Sotáková



▪ FOTO: archív SFÚ/Ctibor Bachratý

## VLADIMÍR BALCO

(16. 7. 1949 – 31. 8. 2017)

Vo veku 68 rokov zomrel koncom augusta režisér Vladimír Balco, ktorý sa venoval hranej i dokumentárnej tvorbe a nakrútil napríklad celovečerné snímky *Uhol pohľadu*, *Pasodoble pre troch*, *Postoj*, *Let asfaltového holuba*, *Rivers of Babylon* či *Dážď padá na naše duše*.

Všetky menované tituly sú hrané, Martin Šulík však v reakcii na Balcovo úmrtie vyzdvihol jeho dokumentárnu tvorbu s tým, že sa v nej snažil preniknúť „pod povrch skutočnosti a zachytiť to, čo je zdanlivo neviditeľné“. Zároveň pripomenul, že už jeho študentský film *Tri tony šťastia* bol ocenený v Oberhausene. Balcov študent Miro Remo si zase zaspomínal, ako ho dokázal motivovať a budovať v ňom presvedčenie, že sa raz stane filmárom. „*Vlado pre mňa zostane veľkým Človekom, ktorý mi ukázal cestu, no ďalej ma nechal voľne kráčať.*“

K Balcovi mal blízko aj strihač Roman Varga, ktorý s ním v 80. rokoch spolupracoval na mnohých projektoch rozmanitého charakteru. Patria k nim aj celovečerné hrané snímky *Pasodoble pre troch* a *Postoj*, z dokumentov to boli napríklad tituly *Hummel* či *Tridsať ton nádeje*. Roman Varga si na Balca spomína takto: „*Boli sme vrstovníci, a hoci som ja študoval v Prahe a Vlado v Bratislave, poznal som sa s celým ročníkom dokumentárnej tvorby na VŠMU, so študentmi prof. Martina Slivku. S Vladom som počas štúdia ešte nespupracoval, robil som najmä na ročníkových prácach Dušana Rapoša.*“

*Vlado Balco bol v prvom rade dokumentarista. Bol to však zároveň tvorca, ktorý si potreboval skúšať aj iné druhy a žánre, okrem hraného filmu napríklad hudobný film. To je určite pozitívna ambícia režiséra. A v jeho prípade bola vždy prvoradá kvalita – Vlado aj inštruktážny film postavil na príbehu*

*alebo na nejakom výraznejšom nápade. Krátkometrážna tvorba Vlada Balca bola bohatá a veľkú zásluhu na tom mal dramaturg Dežo Ursiny, ktorý sa s ním priatelil.*

*Pokiaľ sme sa s Vladom dohodli na spolupráci na filme, v krátkom čase mi doručil technický scenár, čo platilo hlavne v prípade hraných projektov. Mohol som si ho preštudovať a poznačiť si prípadné pripomienky. Tie sme si potom vydiskutovali, a pokiaľ ich Vlado akceptoval, urobil podľa nich zmeny, väčšinou išlo o drobné úpravy. Samozrejme, tieto korekcie prebiehali ešte pred začiatkom nakrúcania a režisér takto konzultoval technický scenár aj s niektorými ďalšími spolupracovníkmi, minimálne s hlavným kameramanom. Dialo sa to medzi štyrmi očami, nikdy to neboli oficiálne porady.*

*Spolupráca medzi mnou a Vladom Balcom bola väčšinou dobrá, hoci boli aj chvíle, keď sme na niečo nemali rovnaký pohľad. Keď k takej situácii došlo, dokázali sme svoj názor vyargumentovať a nepamätám si, že by medzi nami niekedy došlo k vážnejšej kríze. Vždy sa snažil robiť všetko tak, aby to malo opodstatnenie a nebolo to samoúčelné, čo platí aj v prípadoch, keď zvyrazňoval určitú obrazovú expresivnosť alebo chcel pri strihu uplatniť nejaké hudobné montážne prvky.*

*Mám rád filmy, ktoré si nájdu čo najširšiu divácku základňu. A verím, že Vlado takéto filmy robil veľa, pretože bol dobrý režisér.* ▲

► Daniel Bernát

## Dovolenka '58: sedím v kine a je mi dobre

► Milan Černák

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku Film.sk ich čitateľom približuje Milan Černák, ktorý pôsobil ako dramaturg a režisér Spravodajského filmu.

Už v predchádzajúcej sérii týždenníkov bolo uverejnených niekoľko šotov zo svetovej výstavy EXPO v Bruseli. Októbrová séria v tom pokračuje náladovou večernou prechádzkou s vysvieteným Atómiom (TVF č. 32) a dvomi šotmi z československého pavilónu (č. 31, 33). Veľkým ťahákom bola okrem Laterny magiky československá reštaurácia. Na vstup čakali návštevníci trpezlivo v radoch, opakovalo sa to aj v Montreale a sám som sa o tom presvedčil o dvanásť rokov neskôr na EXPO '70 v Osake. Či bolo najväčším lákadlom plzenské pivo, alebo gurmánske špeciality (kuchári pavilónu sa dlho predtým vyberali v súťažiach z najchýrnejších reštaurácií celej republiky), to dnes už nezistíme.

Do Bratislavy sa schádzali deti a mládež zo všetkých krajov (č. 27): podujatie sa nazývalo Stretnutie na Dunaji a prikladala sa mu taká dôležitosť, že okrem motematického týždenníka (č. 28) nakrútili o ňom spravodajcovia aj rovnomenný reportážny film. Vystúpenia kultúrnych súborov boli vo vtedajšom hradnom amfiteátri, športové cvičenia a súťaže na štadiónoch.

A potom prišlo leto s fejtónom o tých, čo odpočívajú, ale aj o tých, ktorí musia v horúčavách pracovať (č. 29). Výber letných tém bol nezvyčajne pestrý: výstup na Babiu horu (č. 29), medzinárodný tábor detí pod Ďumbierom či expedícia botanikov za endemitom lykovcom slovenským na Muráni (obe č. 30), výprava na Malé a Veľké Hincovo pleso (č. 32) a napokon návšteva celkom nového horského hotela Srdiečko na Chopku (č. 34). Do zahraničia sa ísť nedalo, tak žurnál prinášal tipy aspoň na dovolenku v Československu...

Archeológovia našli pri vykopávkach v Dedovci (dnes tam stojí jedno z považsko-bystrických sídlisk) pozostatky Rímskej ríše, aspoň vtedy si to mysleli. Existencia slovenskej osady je na základe neskorších dôkazov vymedzená 8. až 10. storočím. Z oravského jazera začali pokusne loviť prvé ryby, ktoré doň nasadili, a v Komárne stavať prvý zdvíhací most (č. 32).

Aj desiatky šotov zo sveta stoja za to, aby ste si pozreli ďalšiu sériu historických týždenníkov. A perlička na záver – preteky volských záprahov v Rakúsku (č. 33) komentuje autor takto: „Zvieratám sa nič zlého nestane a naopak, obecnstvo sa schuti zabaví.“ Žeby už vtedy Sloboda zvierat ovplyvňovala médiá? ▲

### FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – OKTÓBER 2017

7. 10. – 14.30 hod. – Týždeň vo filme 27/1958 a 28/1958 (repríza 8. 10. o 16.30 hod.)
14. 10. – 14.30 hod. – Týždeň vo filme 29/1958 a 30/1958 (repríza 15. 10. o 16.30 hod.)
21. 10. – 14.30 hod. – Týždeň vo filme 31/1958 a 32/1958 (repríza 22. 10. o 16.30 hod.)
28. 10. – 14.30 hod. – Týždeň vo filme 33/1958 a 34/1958 (repríza 29. 10. o 16.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!





Jules a Jim • FOTO: archív SFÚ



## Na ceste za/s láskou

odporúča  
filmová publicistka  
**Zuzana Mojžišová**



Keď som sa prvý raz pozrela na októbrový filmotékový program v Kine Lumiére, napadlo mi: Však je to všetko o láske! Druhý pohľad úvodný názor spochybnil. Napokon som si nezrovnalosti vysvetlila takto: je to ako v živote, vlastne ide len a len o lásku, ibaže nás ľudí na ceste za ňou a po ceste s ňou rozptyľuje všeličo iné – napredovanie civilizácie, vojny a sváry, osobní démoni, dážď a mráz, telesná schránka, meškajúci trolejbus... Niekedy zas dokážeme láske vtláčiť do tváre takú čudnú pečať, až sa na seba vlastne takmer ani nepodobá. *Pianistka* Michaela Hanekeho, *Neha* Martina Šulíka či *Denník komornej* Luisa Buñuela sú toho tak trochu dôkazom.

*Jules a Jim* (1962) François Truffaut, dvaja kamaráti. K tomu jedna žena – Catherine. Obaja ju milujú. Ona miluje obidvoch. Naozaj. Puritáni vstávajú zo stoličiek. Prvá štvrtina minulého storočia. Okienka z filmu pôsobia ako čiernobiele reprodukcie impresionistických obrazov neznámeho francúzskeho maliara. Film, v ktorom je atmosféra významne dejotvorná, film, do ktorého sa veľmi ľahko dá na večnosť zalúbiť. (Catherine hrá kráska Jeanne Moreau, jej nedávny skon je dôvodom, prečo sú v ponuke aj jej ďalšie filmy: *Milenci* Louisa Malla – aj v ňom je láska nejaká neláskavá – či už spomínaný *Denník komornej*).

Minimálne dva razy tu máme stretnutie Ameriky s Európou. V bujarejšej podobe vo filme *Amadeus* Miloša Formana a potom pomalú, hlbavú, dojímavú snímku Wim Wendersa *Paríž, Texas*.

No a potom sú v programe aj vecičky, ktoré som nevidela, ale hlava našepkáva, že by bolo dobré doplniť si osobnú archívnu filmotéku: diela režiséra nového nemeckého filmu Alexandra Klugeho (*Silný Ferdinand*, *Patriotka*, *Útok prítomnosti na zvyšok času*, *Sila citu*, *Rôzne správy* a ďalšie, ktoré vznikli v spolupráci s inými režisérmi), ďalšie pásma dokumentárnych filmov domácej proveniencie, ktoré dramaturgicky pripravuje a lektorsky uvádza Eva Filová (Sonda do slovenskej kultúry, Výročia: Pavel Čilek), a *Brancaleonova armáda* Maria Monicelliho z roku 1967.

Pravdupovediac, v októbri má zmysel vidieť každý z filmov, čo sú v ponuke. Ale keby som si mala vybrať jeden jedinký, boli by to *Postřižiny* Jiřího Menzla podľa literárnej predlohy spisovateľa Bohumila Hrabala. Veselý, slnkom presvetlený, pivom presiaknutý, humorom nabitý, hlučným hlasom strýca Pepina naplnený príbeh o láske budúcej mamy a budúceho tata. Lebo aj tak si predstavujem šťastný život: byť starým doktorom voľakedy dávno a slastne zaspať na hrudi krásnej pacientky, lebo jej srdiečko prenádherne bije. ▲

Paríž, Texas • archív SFÚ



KINO  
LUMIÈRE

KINO  
SLOVENSKEHO  
FILMOVÉHO  
ÚSTAVU

ŠPITÁLSKA UL. 4  
BRATISLAVA

### OKTÓBER 2017

- 3. 10. 1917 **Alexander Bada** – herec, druhý režisér (zomrel 8. 9. 1998)
- 3. 10. 1937 **Gizela Miháliková** – filmová historička, prekladateľka
- 4. 10. 1947 **Dezider Ursiny** – hudobný skladateľ, režisér, dramaturg (zomrel 2. 5. 1995)
- 5. 10. 1937 **Ján Szelepcsényi** – hudobný skladateľ
- 5. 10. 1942 **Jaroslava Havettová** – režisérka, animátorka
- 11. 10. 1927 **Jolana Hollá-Mažári** – herečka (zomrela 19. 3. 2006)
- 11. 10. 1957 **Peter Rúfus** – herec
- 12. 10. 1922 **Mária Terenová** – dramaturgička, prekladateľka
- 18. 10. 1942 **Jozef Brezanský** – kameraman
- 21. 10. 1932 **Pavel Čilek** – kameraman (zomrel 14. 2. 2013)
- 22. 10. 1922 **Katarína Hrobárová-Vrzalová** – herečka (zomrela 3. 2. 2006)
- 25. 10. 1932 **Miloslav Filip** – režisér, dokumentarista (zomrel 2. 10. 2008)
- 25. 10. 1932 **Oskar Havlík** – vedúci výpravy
- 26. 10. 1927 **Benjamín Michalský** – herec (zomrel 17. 9. 1999)
- 26. 10. 1942 **Stano Dančiak** – herec

zdroj: Kalendár filmových výročí 2017

- Interná publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)
- zostavila **Renáta Šmatláková**

## Creative Europe Desk Slovensko informuje



Creative Europe

Koncom septembra boli zverejnené dve pre producentov najdôležitejšie výzvy programu Kreatívna Európa, podprogramu MEDIA: Výzva EACEA 22/2017 – Podpora vývoja jednotlivých projektov a Výzva EACEA 21/2017 – Podpora TV vysielania. V oboch je niekoľko zásadných zmien. Pre obe výzvy platí, že všetky projekty musia mať medzinárodný kód ISAN (alebo EIDR) – unikátny identifikačný kód audiovizuálneho diela. Každé audiovizuálne dielo sa bude kódom identifikovať a treba ho v žiadosti uviesť. Pokiaľ dielo ešte nemá tento kód pridelený, musí ho v prípade pridelenia dotácie dodatočne doplniť do ukončenia aktív vývoja (30 mesiacov od podania žiadosti).

Úspešní žiadatelia sú zároveň povinní uvádzať v úvodných aj záverečných tituloch diela vetu: „S podporou programu Európskej únie Kreatívna Európa – MEDIA.“

V podpore vývoja jednotlivých projektov je na podporu vyčlenený celkový rozpočet 5,4 milióna eur. Minimálne 27 % z rozpočtu v rámci tejto schémy bude vyčlenených na žiadosti, ktoré pochádzajú z krajín s nižšou produkčnou kapacitou, a to za predpokladu, že žiadosti dosiahnu minimálny počet 75 bodov z celkových 100. Zároveň sa ruší automatické pridelenie bodov pre krajiny z nižšou a so strednou audiovizuálnou kapacitou. Ostáva automatické pridelenie piatich bodov, pokiaľ je dielo určené pre obecnosť do 16 rokov. Uzávierky výzvy sú 23. 11. 2017 a 19. 4. 2018.

V rámci podpory TV vysielania bude agentúra podrobne sledovať rozdelenie finančných prostriedkov grantu medzi koproducentov projektu. Celá žiadosť sa bude podávať elektronicke, všetky zmluvy žiadateľ priloží do žiadosti online. Pokiaľ hrozí, že prílohy presiahnu limit 10 MB, stačí priložiť relevantné strany zmlúv. Rozpočet výzvy je 12,5 milióna eur, uzávierky sú 16. 11. 2017 a 24. 5. 2018.

► vs

► [www.csfilm.cz](http://www.csfilm.cz), [www.filmpost.cz](http://www.filmpost.cz)

TELEVÍZIA ČESKÝCH A SLOVENSÝCH FILMOV  
Slovenské pondelky 2017



2. 10. ► 22.00 • **Galoše šťastia** ► J. Herz, 1986, 90 min.

9. 10. ► 22.00 • **Prípad pre obhajcu** ► M. Hollý, 1964, 86 min.

16. 10. ► 22.00 • **Drak sa vracia** ► E. Grečner, 1967, 81 min.

23. 10. ► 22.00 • **Dolina** ► Š. Uher, 1973, 92 min.

30. 10. ► 22.00 • **Zlatá réva** ► L. Filan, 1977, 89 min.

Zmena programu vyhradená!

► Herečka Zuzana Kronerová získala v Rusku dve ocenenia za najlepší ženský herecký výkon za postavu Hary vo filme Bohdana Slámu *Baba z ladu* – jedno na festivale Bridge of Arts (23. – 27. 8.) v Rostove nad Donom a druhé na filmovom festivale na ostrove Sachalin (25. 8. – 1. 9.).

► Film *Sloboda pod nákladom* (r. P. Barabáš) získal ocenenie World Mountain Film Prize 2017 na podujatí Festival dei Festival, ktoré sa konalo od 19. 8. do 2. 9. v Lugane vo Švajčiarsku. Dokument bol zároveň ocenený ako najlepší dlhometrážny film na Horskom filmovom festivale Ulju, ktorý bol od 21. do 25. 9. v Ulsane v Kórejskej republike.

► Slovenská filmová a televízna akadémia (SFTA) zverejnila 21. 9. informáciu o výbere slovenského kandidáta na cenu americkej Akadémie filmového umenia a vedy Oscar v kategórii cudzojazyčný film. SFTA vyberala národného kandidáta z jedenástich titulov a napokon zvolila snímku *Čiara* v réžii Petra Bebjaka.

► Študentský film *Skúška* (r. G. Valentovič) získal ocenenie ako najlepší hraný film na MFF BEAST (21. – 24. 9.) v Porte v Portugalsku.

► Dňa 25. 9. zomrel vo veku 80 rokov český herec Jan Třiška, ktorý účinkoval aj v slovenských filmoch, ako sú napríklad *Dost dobrí chlapi* (r. J. Režucha), *10 % nádeje* (r. J. Zachar), *Do posledného dychu* (r. J. Režucha) alebo koprodukcie *Želary* (r. O. Trojan) či *Šílení* (r. J. Švankmajer). Aktuálne sa v kinách premieta minoritná slovenská koprodukcia *Po strništi bos* (r. J. Svěrák), v ktorej Třiška takisto hrá, a mal účinkovať aj v pripravovanom filme Mátyása Priklera *Noc*. Jan Třiška je držiteľom ceny za umeleckú výnimočnosť, ktorú mu v roku 2006 udelili na MFF Bratislava.

► Vo veku 88 rokov zomrela 26. 9. česká herečka Květa Fialová. Počas svojej kariéry účinkovala aj v slovenských filmoch, ako sú napríklad *Volanie démonov* (r. A. Lettrich), *Srdce na lane* (r. O. Krivánek), *Smrt šitá na mieru* (r. M. Hollý), *Cnostný Metod* (r. J. Lacko) alebo koprodukcia *Všetci moji blízcí* (r. M. Mináč). Fialová je okrem iného držiteľkou ocenenia Hercova misia z MFF Art Film Trenčianske Teplice (2004).

► Slovenský kameraman Martin Žiaran sa podieľal na vzniku americko-českého filmu *Kdo je kdo v mykologii* českej režisérky Marie Dvořákovéj, ktorý získal študentského Oscara.

► **zs, dan**

## NAJPREDÁVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► SEPTEMBER 2017

### ► PUBLIKÁCIE

1. *Film.sk 7-8/2017* (SFÚ, Bratislava)
2. *Kino-Ikon 1/2017* (ASFK a VŠMU v spolupráci so SFÚ, Bratislava)
3. *Cinepur 112* (Sdružení přátel Cinepuru, Praha)

### ► AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. DVD *Tisícročná včela* (SFÚ a Dixit, Bratislava)
2. DVD *Obrazy starého sveta* (SFÚ, Bratislava)
3. DVD *322* (SFÚ, Bratislava)

Predajňa SFÚ Klapka.sk (Grösslingová 43) a Kino Lumière pripravili na október túto akciu:

Ak si kúpite októbrové číslo Film.sk, dostanete k nemu DVD s filmom *Pásla kone na betóne* (r. Š. Uher).

## NAJNAVŠTEVOVANEJŠIE FILMY V KINE LUMIÈRE ► 23. 8. – 23. 9. 2017

1. *Po strništi bos* (r. J. Svěrák, ČR/SR/Dánsko, 2017, Forum Film)
2. *Čiara* (r. P. Bebjak, SR/Ukrajina, 2017, Continental film)
3. *Na mliečnej ceste* (r. E. Kusturica, USA/Spojené kráľovstvo/Srbsko, 2016, Film Europe Media Company)
4. *David Gilmour v Pompejách* (r. G. Elder, Spojené kráľovstvo, 2017, Aerofilms)
5. *Špina* (r. T. Nvotová, ČR/SR, 2017, Forum Film)

## Happy End

Michael Haneke

## Out

György Kristóf

## Žltá

Ivana Šebestová

## Klient

Asghar Farhadi

## Druhá strana nádeje

Aki Kaurismäki

# PROJEKT 2017

NAJVÄČŠIA PUTOVNÁ  
PREHLIADKA FILMOV  
NA SLOVENSKU

## Plechový bubienok

Volker Schlöndorff

## Brazil

Terry Gilliam

## Křižáček

Václav Kadrnka

# OD SEPTEMBRA DO FEBRUÁRA

V KINÁCH A VO FILMOVÝCH KLUBOCH  
WWW.ASFK.SK

## Odrazy

Andrzej Wajda

## Obchod na korze

Ján Kadár, Elmar Klos

## Lajka

Aurel Klimt



**PREDAJ MESAČNÍKA FILM. SK: KINOKUPECŤA A INÉ PREDAJNÉ / BRATISLAVA** ► Klapka.sk – predajňa SFU (Grösslingová 4,3) ► Artforum (Kozia 20)  
► Hummel Music (Kobuleňská 2) ► Martinus (Ochodná 26) ► Prospero – predajňa DU (Jakušovo nám. 12) ► výtlačnica VŠMU (Svoradova 2)  
**PEZINOK** ► Artforum **BANSKÁ BYSTRICA** ► Artforum **PREŠOV** ► Artforum **FILMOVÉ KLUBY** ► Kino Lumiere Bratislava – kino SFU (Špitálska 4)  
► FK – Kino Junior Levice ► FK – Kino Strojár Marhaň ► FK – Kino Fontána Piešťany ► FK – Naoko Trnava

**SLOVENSKÝ  
FILMOVÝ ÚSTAV**  
SLOVAK FILM  
INSTITUTE

ISSN 1335-8286  
  
9 771335 828003  
  
10

FILM.SK JE EVIDOVANÝ MK SR POD EV. Č. EV 947/08

KALENDÁRIUM

► **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

► **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

► **RECENZIA**

PROFIL

OHLASY

REBRÍČKY

A JUBILEÁ